

Pohjois-Karjalan

TRENDIT

1/2020

*Koronakiüsistä
kestävään kasvuun*

Rahanarvoinen
luottamusksymys

Kymmenellä toimintatonnilla
tapahtuma nuorille

Maailmanluokan kelloja
pohjoiskarjalaisella kierteellä

Koronakuusista kestävään kasvuun

Olemme tällä hetkellä hyvin poikkeuksellisessa ja haastavassa tilanteessa, jonka kehittymistä ja kestoja on vaikea arvioida. Menneen kehityksen perusteella emme pysty sanomaan paljoakaan siitä, mitä lähitulevaisuus tuo tullessaan. On kuitenkin hyvä analysoida poikkeustilannetta edeltänyttä aikaa, kehityskulkuja ja niitä maakunnan vahvuuksia, joiden varaan elpyminen ja myös pidemmän aikavälin tulevaisuus tullaan rakentamaan.

Maailmantalouden heikentyneet näkymät vaikuttivat Pohjois-Karjalan talouden kehityskuvaan jo ennen kuin koronavirus sekoitti täysin yritysten tilauskirjat ja toimintaympäristön. Kahden vuoden ajan hyvässä vauhdissa ollut talouskasvu hidastui vuoden 2019 mittaan niin koko maassa kuin Pohjois-Karjalassakin. Työttömien työnhakijoiden määrän kolme vuotta yhtäjaksoisesti jatkunut lasku kääntyi sekin kasvuksi joulukuussa 2019 ja työttömien määrä on edelleen kasvanut vuoden 2020 alussa.

Kuluvaa vuotta koskevat alkuvuoden aikana julkaistut Suomen bkt:n kehitystä koskevat kasvuennusteet olivat varsin matalalla 0,5-1,0% tasolla. Kasvava epävarmuus näkyi myös pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja laajemmin koko aluetaloudessa. Pandemian ja sen leviämisen ehkäisemiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten myötä tilanne on nyt täysin muuttunut ja lähitulevaisuus on pitkälti arvailujen varassa.

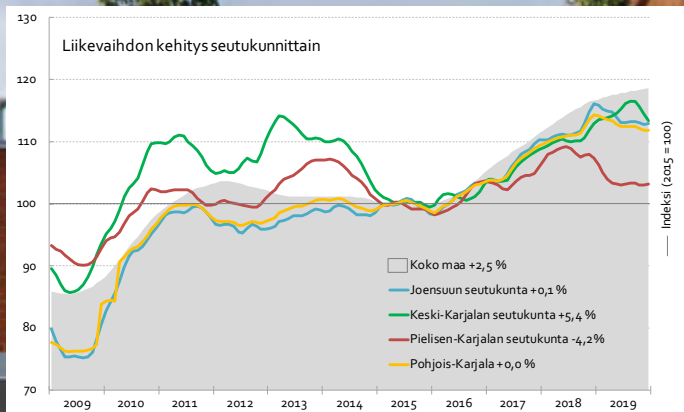
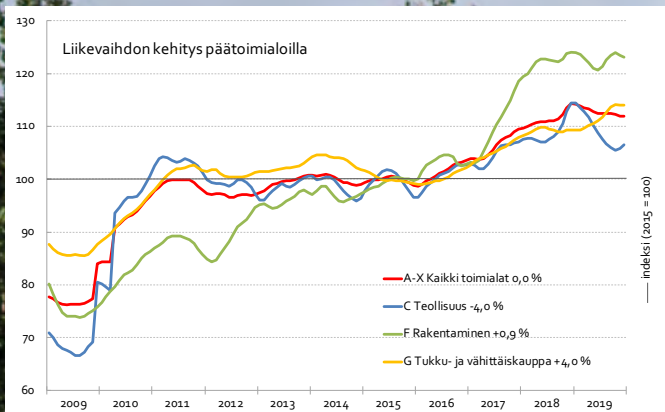
Tuoreet suhdannetiedot kertovat, että pohjoiskarjalaisyritysten liikevaihdon kasvu pysähtyi vuoden 2019 jälkimmäisellä puoliskolla, liikevaihdon muutos oli 0,0%. On kuitenkin muistettava, että vertailuajankohdan eli vuoden 2018 jälkimmäisen

puoliskon liikevaihto oli Pohjois-Karjalassa kaikkien aikojen puolivuotisjakson ennätys, jota siis viime vuonna sivuttiin. Suunta oli kuitenkin vuoden lopulla laskeva ja viimeinen neljännes meni pakkasen puolelle. Kehitystä vetivät alaspäin mm. metsäteollisuus ja sen viennin putoaminen. Toisaalta sekä kaupan että rakentamisen liikevaihdon määrässä saavutettiin viime vuoden lopulla kaikkien aikojen ennätykset.

Pohjois-Karjalan talouden kehityskuva on kaiken kaikkiaan ollut yleiseen tilanteeseen ja haasteisiin suhteutettuna kohtuullisen hyvä. Mennyt kehitys kertoo maakunnan yrityssektorin potentiaalista. Tällä hetkellä vallitsee poikkeuksellinen epävarmuus, mutta Pohjois-Karjalalla on hyvät eväät myönteisen talouskehityksen jatkumiseen tilanteen aikanaan normalisoituessa. Pandemia on ennen kaikkea inhimillinen haaste, mutta on tärkeää pitää myös talouden toiminnan edellytykset kunnossa ja auttaa yrityksiä selviämään pahimman yli. Opiksi on otettava ja käynnistettävä toimet uuteen, kestävään kasvuun.

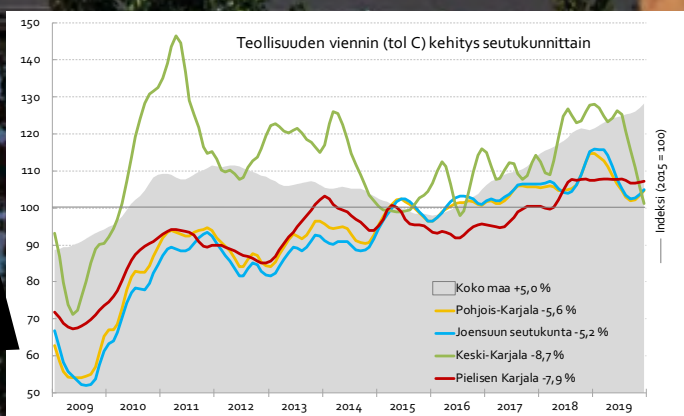
Risto Poutiainen
maakuntajohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Indeksi 100 on vuosi 2015. Vuoden 2019 tiedot tarkentuvat vuoden 2020 loppuun asti.

Toimialanumerointi on Tilastokeskuksen TOL 2008 -luokituksen mukainen.

Kuvaajien selitteiden prosenttiluku on viimeisimmän puolivuotiskauden muutos edellisen vuoden vastaava ajankohdasta.

KEHITYS Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2019	7.-12.2018	1 000 €	%
Luovien alojen yritysryhmä	38 752	31 874	6 878	21,6
Tietojenkäsittelypalvelut (TOL 62-63)	49 568	42 867	6 701	15,6
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	156 928	142 177	14 751	10,4
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	93 131	87 196	5 935	6,8
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	84 317	79 680	4 637	5,8
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	128 571	123 372	5 199	4,2
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	992 609	954 174	38 435	4,0
Palvelut (TOL G-U)	1 750 521	1 688 194	62 327	3,7
Rakentaminen (TOL F)	496 280	491 752	4 527	0,9
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	73 144	72 684	460	0,6
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	273 843	272 850	993	0,4
Kaikki toimialat A-X	3 758 641	3 758 334	307	0,0
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	12 766	12 822	-56	-0,4
Puutavaran valmistus (TOL 162+310)	51 270	51 610	-340	-0,7
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	178 009	179 559	-1 550	-0,9
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	553 352	559 148	-5 796	-1,0
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	37 966	38 447	-482	-1,3
Jalostus (TOL BC+DF)	1 843 060	1 890 405	-47 344	-2,5
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	172 096	176 822	-4 727	-2,7
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	108 318	111 576	-3 258	-2,9
Kaivostoiminta ja louhinta, teollisuus, energia (TOL BCD)	1 365 082	1 412 832	-47 750	-3,4
Teollisuus (TOL C)	1 190 471	1 239 980	-49 510	-4,0
Kaivostoiminta ja louhinta (TOL B)	30 942	33 720	-2 778	-8,2
Sähkötekniikkalaitteiden valmistus (TOL 26-27)	53 118	58 923	-5 804	-9,9
Metsäbiotalous	413 004	458 209	-45 205	-9,9
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	153 998	176 620	-22 622	-12,8

Sahan lakkauttaminen ja korona katkaisevat hyvän kehityksen

Vuoden 2019 jälkipuolisko oli Keski-Karjalassa kaikkien toimialojen liikevaihdon osalta kokonaisuudessaan kasvun aikaa. Edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna liikevaihto kasvoi 5,4 prosenttia.

Stora Enson Kiteen sahan lakkautus ei vielä paljon näy seudun kokonaiskehityksessä, vaikka puun sahausten ja kylästyksen liikevaihto väheni lähes 18 %. Samoin sahan loppuminen näkyy viennissä, joka laski loppuvuonna liki 9 %. Sahan hiljeneminen vaikuttaa osaltaan myös kuljetuksen sekä puunkorjuun mullivoittoisiin lukuihin.

Mutta on meillä valopilkukujakin: hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta-toimialan liikevaihto lähes kaksinkertaistui edellisen vuoden jälkipuoliskoon verrattuna. Kasvussa näkyvät seudun hyvin menestyvät yritykset, jotka ovat kasvattaneet liikevaihtoaan reippaasti viime vuonna.

Rakentaminenkin kasvatti liikevaihtoaan, samoin puutuotteiden ja puutavaran valmistus sekä kone- ja laitevalmistus. Metalliteollisuus kokonaisuudessaan kasvatti liikevaihtoaan:

+5,4

kasvua edellisen vuoden vastaavaan aikaan on yli 6 %. Mukavaltakin vaikuttavat myös majoitus- ja ravitsemustoiminnan sekä kaupan kasvuluvut. Onkin todella valitettavaa, että koronapandemia iskee ankarimmin juuri matkailu- ja palvelualan yritysten toimintaan.

Ilon aiheita seudulla on muun muassa lannoitevalmistaja Cemagro Oy:n tuotannon aloitus Niiralassa. Kiskoja pitkien Venäjältä tuotava raaka-aine jalostuu lannoitteeksi, jonka hintaa Cemagro pystyi laskemaan merikuljetusten jäädessä pois. Lisäksi maatalousyrittäjät voivat itse hakea lannoitteita Niiralasta, jolloin kuljetuskustannukset pienenevät tätäkin kautta.

Suuria odotuksia kohdistuu myös uuteen Nightwish-näyttelykeskukseen, josta tulee matkailun ja kulttuurin kärkikohde Keski-Karjalassa. Kiteeläis-lähtöisen Nightwishin tarinasta ja musiikista kertova näyttelykeskus avautuu jossain vaiheessa kesällä, kunhan koronapandemiasta selvitään. Keskus houkuttelee erityisesti yhtyeen kansainvälisiä faneja ympäri maailmaa Kiteelle ja Pohjois-Karjalaan, mutta tarjoaa myös oman maakunnan välle elämyksellisiä kokemuksia.

Meitäkin kurittaa nyt maailmanlaajuisen koronaviruspandemia, jonka lopulliset vaikutukset aluetalouteen jäävät nähtäväksi. Joka tapauksessa iso osa yrityksistä joutuu vaikeuksiin. Eri-tyisesti matkailu- ja palvelualan yritykset ovat pulassa, mutta myös tuotannollinen teollisuus kärsii esimerkiksi komponenttien toimitusvaikeuksista. Toivotaan, että valtion luomat tukirahastukset auttavat yrityksiä selviämään pahimman yli.

Olemme kehitysyhtiönä reagoineet nopeasti uuteen tilanteeseen ja suunnanneet resursseja akuuttiin neuvontatyöhön. Olemme myös lisänneet viestintää yrityksille, jotta mahdollisimman moni pystyisi tarttumaan erilaisiin tukimuotoihin, uudistamaan liiketoimintaansa ja selviämään kriisin yli.

Risto Hiltunen
toimitusjohtaja
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy KETI

KESKI-KARJALAN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2019	7.-12.2018	1 000 €	%
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	30 712	15 806	14 906	94,3
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	149 156	130 271	18 884	14,5
Rakentaminen (TOL F)	38 488	34 525	3 963	11,5
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	5 033	4 613	420	9,1
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	22 066	20 455	1 611	7,9
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	30 782	29 020	1 761	6,1
Kaikki toimialat A-X	310 960	294 954	16 005	5,4
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	76 789	72 877	3 912	5,4
Majoitus- ja ravitsemustoiminta (TOL I)	4 275	4 177	97	2,3
Jalostus (TOL BC+DF)	134 967	133 570	1 397	1,0
Koko teollisuus (TOL BCD)	98 135	100 013	-1 878	-1,9
Teollisuus (TOL C)	95 149	97 142	-1 993	-2,1
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	4 051	4 220	-169	-4,0
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	19 468	20 806	-1 338	-6,4
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	14 259	15 402	-1 142	-7,4
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	21 464	26 130	-4 667	-17,9

Nightwish-näyttelykeskuksesta uniikki kärkikohde Kiteelle

Kiteellä avautuu ensi kesänä uniikki näyttelykeskus, joka kertoo kiteeläislähtöisen Nightwishin tarinan.

- Näyttelylle odotetaan erityisesti kansainvälistä kiinnostusta, sanoo projektipäällikkö Tuula Teräväinen, joka vastaa työryhmän kanssa keskuksen suunnittelusta ja toteutuksesta.

- Nightwish-yhtyeen faneja on maailmalla kymmeniä miljoonia ja heitä houkuteltaan Kiteelle – paikkaan, josta tarina sai alkunsa.

Teräväisen mukaan keskus on uniikki siksi, että muualla vastaavat paikat ovat jo uransa päättäneiden yhteiden museoita.

- Nightwish on edelleen voimissaan, uusi levy julkaistiin huhtikuussa ja maailmankiertueelle lähdetään, kunhan koronasta selvitään.

Näyttelykeskusta rakennetaan parhaillaan Kiteen keskustaan.

- Keskuksen avajaisia piti viettää kesäkuun toisella viikolla, mutta koronan takia ne siirtyvät myöhemmäksi. Toivottavasti kuitenkin ovet saadaan auki kesän aikana.

Näyttely kertoo Nightwishin tarinaa modernein keinoin ja se sisältää paitsi maailmanlaajuisesti uniikkia esineistöä, myös täysin uutta ja uusiin AV-tekniikoihin perustuvaa materiaalia.

- Nightwishin herättämää kansainvälistä kiinnostusta ei ole ehkä kotiseudulla ymmärretty riittävän hyvin. Näyttelyn kautta yhtyeen kansainvälinen merkitys saadaan tuotua esiin myös paikalliselle väestölle.

Nightwishin tarina ja siitä kertova näyttely vahvistaa Kiteen ja Keski-Karjalan omaleimaisuutta, jonka varaan uusia palveluja voidaan tuottaa. Keskus tuo lisää kansainvälisiä matkailijoita, ja matkailu- ja palvelualan yritysten kanssa onkin tehty jo paljon yhteistyötä, jotta vierailloja olisi näyttelyn ohella muutakin kokemista. Kiteen matkailuneuvonta siirtyy näyttelykeskuksen tiloihin, jolloin alueen matkailumarkkinointi on luonteva osa keskuksen toimintaa.

Näyttelyn rakentamisesta ja sen toiminnasta vastaa Kitee-Seura ry, jolla on jo ollut pieni Nightwish-näyttely Kiteen kotiseutumuseon yhteydessä. KETI toteuttaa rinnalla kehittämishanketta Kitee Tourist Information – A Nightwish Story, jolla turvataan näyttelykeskuksen elinkelpoisuus ja vetovoimaisuus myös hankeajan jälkeen.

Sekä Kitee-seura ry:n investointi- että KETIn kehittämishankkeelle on saatu rahoitus EU:n maaseuturahastosta Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen kautta. Lisäksi rahoitukseen osallistuvat Kitee-seura ry ja Kiteen kaupunki.

Suvi Spoo
seutumarkkinoija
Keski-Karjalan Kehitysyhtiö Oy

Tuula Teräväinen,
Nightwish-näyttelykeskuksen
projektipäällikkö

Maailmantalous hidastui ja korona haastaa seutuamme, mutta valopilkkujakin on

Elämme uudessa tilanteessa keskellä toimintaympäristön mullistavaa korona-kriisiä. Ennen sitä jo vuoden 2019 aikana kansainväliset epävarmuustekijät jarruttivat taloutta. Alkuvuonna kaikkien toimialojen kasvu seudullamme oli 2,8 prosenttia, mutta jälkimmäisellä vuosipuoliskolla lähes nolla. Vienti kasvoi alkuvuonna 6,8 %, mutta supistui jälkipuoliskolla 5,2 %.

Metsätalouden ja puunkorjuun hidastuminen jatkui loppuvuonna päätyen niukkaan 0,6 % kasvuun. Puun käsitteily kasvoi 4,8 % ja puutuotteiden valmistuskin 1 %, mutta loppuvuonna kasvu hyytyi. Teollisuus kasvoi hyvästä alkuvuodesta huolimatta viime vuonna vain 1 %. Erinomaisen alkuvuoden ansiosta metalliteollisuus kasvoi 3,7 %. Muoviteollisuus oli seutumme valopilkku 12 %:n vuosikasvullaan ja kasvu jatkui loppuvuonna. Ruonan syönti ja vienti ei vähentynyt, elintarviketeollisuus kasvoi tasaisesti läpi vuoden 3,7 %. ICT-ala kasvoi komeat 20 %.

Rakentaminen pysyi edellisen vuoden tasolla. Kauppa, palvelut ja matkailu kehittyivät suhdannetta vastaan. Kauppa kiihtyi hitaan alkuvuoden jälkeen jälkimmäisellä puoliskolla 4,2 % kasvuun ja ravitsemus- ja majoitusala 6,2 %:n kasvuun. Koko palvelusektori kasvoi vuonna 2019 2,4 %. Korona iskee nyt kovimmin juuri näihin aloihin.

Yritysten henkilöstömäärän kehitys heijasteli liikevaihdon kehitystä. Kaikkien toimialojen henkilöstömäärä väheni 0,5 %. Teollisuudessa henkilöstömäärä väheni 0,3 % ja rakentamisessa 0,1 %. Sen sijaan kaupan alalla henkilöstömäärä kasvoi 2,2 % ja ICT-alalla oli edelleen osaajapula. Henkilöstömäärän vähentämisestä huolimatta kaikkien alojen palkkasumma kasvoi 2,9 %, joka haastaa yritysten kustannustehokkuutta.

Kokonaiskuva ja ennusteet ovat nyt synkkiä. Tällä hetkellä yritysten ja meidän kaikkien fokus on koronarotkon ylittämässä. Vaikka talous jarrutti jo viime vuonna, niin osa yrityksistä jatkoi kas-

vuaan. Kriisi on luonut myös mahdollisuuksia ja osa yrityksistä pärjää kohtuullisesti. Aika näyttää kuinka nopeasti tilanteesta selvitään ja mikä lukuisista erilaisista kriisin jälkeisistä ennusteista toteutuu. Kiinassa 80 % tehtaiden työntekijöistä on palannut töihin, mutta haasteena on ostajien puuttuminen Euroopan ja Yhdysvaltojen pysähtymisen vuoksi. USA:ssa työttömyysluvut ovat korkeimmillaan koskaan, mikä ei lupaa hyvää maailmantaloudelle. Nyt on pidettävä yrityksistämme huolta ja kyettävä näkemään rotkon toiselle puolelle.

Harri Palviainen
toimitusjohtaja
Business Joensuu Oy

+0,1

JOENSUUN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2019	7.-12.2018	1 000 €	%
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	83 462	75 899	7 563	10,0
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	69 587	65 522	4 064	6,2
Muiden ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus (TOL 23)	34 041	32 242	1 799	5,6
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	813 196	780 164	33 032	4,2
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	105 055	101 209	3 846	3,8
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	1 432 406	1 388 467	43 938	3,2
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	119 374	117 192	2 182	1,9
Rakentaminen (TOL F)	433 386	430 097	3 289	0,8
Kaikki toimialat A-X	3 062 134	3 059 680	2 453	0,1
Muiden koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 28)	251 085	251 528	-443	-0,2
Kiinteistöalan toiminta (TOL 68)	60 050	60 466	-416	-0,7
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	166 662	167 853	-1 191	-0,7
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	133 417	134 507	-1 090	-0,8
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	505 543	512 399	-6 856	-1,3
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	44 436	45 244	-807	-1,8
Jalostus (TOL BC+DF)	1 525 739	1 558 198	-32 459	-2,1
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	62 780	64 377	-1 598	-2,5
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	68 782	70 651	-1 868	-2,6
Koneiden ja laitteiden korjaus, huolto ja asennus (TOL 33)	27 590	28 356	-766	-2,7
Koko teollisuus (TOL BCD)	1 109 198	1 141 507	-32 309	-2,8
Teollisuus (TOL C)	941 501	975 265	-33 764	-3,5
Sähköteknisten laitteiden valmistus (TOL 26-27)	50 919	56 552	-5 633	-10,0

Yrityksissä sammutetaan tulipalot ja katsotaan myös eteenpäin

Keskuspankit ja valtiot minimoivat kriisin vaikutuksia massiivisella rahoituksella. Yrityksille pyritään rakentamaan silta haasteellisen tilanteen yli ja valmiudet kasvuun kriisin jälkeen. Haasteina on kysynnän lasku, toimintakyvyn ylläpito, matkustusrajoitteet, logistiikkaviiveet ja henkilöstön terveyden varmistaminen. Kriisi on avannut myös mahdollisuuksia uusille tuotteille ja toimintamalleille, kuten sähköiselle kaupalle.

Teollisuudessa lomautusten määrä kasvaa vauhdilla. Lomautusprosessissa on tätä kirjoittaessa 41 % alan 8 600 työpaikasta. Suuryritykset, joilla on ollut hyvät tilaukset, kuten John Deere ja Abloy, lomauttavat henkilöstöä mm. osien toimitusvaikeuksien vuoksi. Muillakin tuotteiden valmistajilla ja alihankkijoilla on haasteita. Positiivisena mahdollisuutena on ulkomaisten komponenttien valmistuksen siirtäminen seudullemme. Muoviteollisuutemme terveydenhuoltotuotteille on edelleen kova kysyntä ja kriisin aikana on palkattu lisää työntekijöitä. Teollisuudessamme on vahvoja yrityksiä, joissa suunnitellaan myös investointeja ja yrityskauppoja.

Puun tuotannossa ja palveluissa on 2 500 työpaikkaa. Puun hankinnan ja tuotteiden markkinat olivat aiempaa hiljaisemmat ennen koronaa, ja romahdusta ei ole tapahtunut. Kuiduttavassa teollisuudessa tuotanto ei ole alentunut. Lomautuksia on odotettavissa sahatuolisuudessa, jossa osa vientimaista on sulkenut rajansa puun tuonnilta. Satamien seisokit ja tuonnin hiljenemisestä seurannut konttipula vaikeuttavat vientiä.

Palvelualat työllistävät 10 000 henkilöä. Lomautusprosessissa on 28 % työvoimasta. Kuluttajapalveluita tarjoavat yritykset kärsivät ja pienyritykset taistelevat olemassaolostaan. Hotellien varaustilanne on romahtanut. Ravintoloiden kävijämäärät ovat vähentyneet 70–100 %. Päivittäiskauppaa lukuun ottamatta palveluntarjoajien myynti sakkaa. Rajojen kiinni pysymisestä seuraa 250 000 venäläisen asiakkaan vähennys. Po-

sitiivisena asiana verkkokauppa kasvaa voimakkaasti.

Rakentamisessa on 3 500 työntekijää ja lomautusten määrä 10 %. Työmaat toimivat vielä lähes normaalisti. Rakennusprojektit ovat pitkäjänteisiä ja kiinteistöt tarvitsevat ylläpitoa. Etelä-Suomesta poiketen seudullamme vierastyöläisten osuus on pieni ja matkustuskieltojen vaikutus vähäinen. Riski on, että osaajia joutuu työmailta eristykseen.

Kaivannaissala on hidasliikkeinen. 900 henkilöä työllistävä ala on supistunut mukaan lukien Polvijärven kaivoksen sulkeminen, joka vähentää 200 työpaikkaa. Mahdollisuutena voi olla arvometallien hintojen nousu kriisissä. 1 100 työllistävällä ICT-alalla kysyntä ei ole vähentynyt, mutta kansainväliset projektitoimitukset ovat vaikeutuneet. Osalla ICT-yrityksistä tilaukset ovat lisääntyneet, kun koulutusta, asiakaspalvelua, myyntiä ja markkinointia viedään nopeasti verkkoon.

Fotoniikka-alalla kriisi on avannut uusia sovellusalueita virus- ja bakteeritorjunnassa. Luovilla aloilla tuotannot ovat siirtyneet. B2B-palveluita tarjoavien yritysten, kuten suunnittelu-, markkinointi- ja lakitoimistojen tilanne riippuu asiakasyrityksistä. Nopeimmin lomautukset iskivät markkinointiin. Nämä alat työllistävät 2 300 henkilöä.

Kokonaistilanne on synkkä, lomautukset lisääntyvät viikottain ja näkymät ovat sumeat, mutta yhteistyöllä kriisin yli mennään. Business Joensuu on käynnistänyt Tehotiimi-toiminnan ja auttaa yrityksiä koronakriisissä yhdessä muiden kanssa. Kaikkia uusia tukimuotoja hyödynnetään. Myös tulevaisuuteen suuntautuville palveluille on kysyntää ja osalla yrityksistä on kohtuullinen tilanne. Sammutetaan tulipalot, pidetään yritykset toimintakuntoisena ja hyödynnetään myös kriisin mahdollisuudet. Kriisi tulee väistymään ja silloin mennään taas eteenpäin.

Business Joensuun toimialavastaavat

Millainen on uusi normaali kriisin jälkeen?

Tässä muuttuneessa maailmantilanteessa viime vuoden tapahtumat tuntuivat kaukaisilta muistoilta, mutta joitakin nostoja alueelta lyhyesti. Loppuvuoden osalta alueemme merkittävin elinkeinöelämän tapahtuma oli Pielispakari Oy:n maailman suurimman karjalanpiirakkatuotantolinjaston avaaminen joulukuussa. Matkailussa oli myönteinen vire, ja monessa toimialan yrityksessä paras vuosi pitkään aikaan. Rekisteröidyt yöpymiset lisääntyivät alueellamme peräti reilulla 22 000:lla edelliseen vuoteen verrattuna. Haasteita alueen kokonaisliikevaihdon kehitykseen toi erityisesti volyymiltaan suuren sahaus, höyläys ja kyllästysliiketoiminnan alavireisyys loppuvuoteen 2018 verrattuna.

Alkuvuodesta kartoitimme alueemme yritysten liiketoiminnan näkymiä ja liiketoiminnan kehittämissuunnitelmia. Suunnitelmat ovat monelta osin todennäköisesti muuttuneet, mutta joihinkin asioihin palataan uudestaan koronatilanteen laannuttua. Tulevaisuuteen on suunnattava ja liiketoiminnan uudistamista on pohdittava. Tältä osin alkuvuoden kartoituksessa saadut vastaukset kysymykseen, millaisia resursseja yrityk-

set tarvitsevat kasvuun, ovat edelleen relevantteja. Tärkeimmiksi resurssi- ja myyntiosaimisen kehittämisen ja uusien markkina-alueiden kartoittaminen. Lisäksi nykyistä henkilökuntaa ja sen osaamisen kehittämistä pidettiin tärkeänä.

Koska olemme valmistelleet Nurmekseen myös uutta elinkeino-ohjelmaa, kokosimme alkuvuodesta laajasti yritysten näkemyksiä vaikuttavimmista elinkeinöelämän kehittämistoimenpiteistä. Vastauksissa korostuivat osaava työvoima ja uusien asukkaiden saaminen alueelle, matkailun kehittäminen ja uuden liiketoiminnan sijoittuminen. Lisäksi vahvasti nousi esille yritysten välisen yhteistyön lisääminen. Uskon, että tälle on kriisin aikana ja kriisin jälkeen entistä enemmän tilausta. Joka tapauksessa on pohdittava, osaammeko jo ennakoida, millainen on uusi normaali kriisin jälkeen ja millaisia toimenpiteitä se vaatii.

Viime viikot olemme tehneet hartiavoimin töitä sen eteen, että saisimme yrittäjille välitettyä mahdollisimman tehokkaasti tietoa ja neuvoja, sillä tiedontarve on ollut suuri. Alkuvaiheessa ehdimme

myös kontaktoida alueen yrittäjiä, mutta tilanne kääntyi melko nopeasti enemmän yhteydenottoihin vastaamiseen. Olemme välittäneet yhdessä muiden toimijoiden kanssa tietoa monikanavaisesti: sähköpostin, somekanavien, webinaarien ja lehti-ilmoitusten kautta. Eri rahoituskanaviin on laadittu asiakkaille rahoitushakemuksia sitä mukaa, kun rahoitushakuja on auennut. Tätä työtä jatkamme ja samalla viedään eteenpäin myös ns. normityötä, kuten asiakkaiden omistajanvaihdosprosesseja ja investointihankkeita.

Minna Heikkinen

toimitusjohtaja
Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy
PIKES

-4,2

PIELISEN KARJALAN SEUTUKUNTA	Liikevaihto 1 000 €		Muutos	
	7.-12.2019	7.-12.2018	1 000 €	%
Puutavaran, puutuotteiden sekä huonekalujen valmistus (TOL 162+310)	2 206	1 790	416	23,3
Elintarviketeollisuus (TOL 10-11)	197847	18 667	1 180	6,3
Hallinto- ja tukipalvelutoiminta, tieteellinen ja tekninen toiminta (TOL M+N)	10 242	9 697	545	5,6
Majoitus- ja ravitsemistoiminta (TOL I)	10 386	9 968	417	4,2
Tukku- ja vähittäiskauppa (TOL G)	100 823	99 554	1 269	1,3
Palvelualat yhteensä (TOL G-U)	168 249	167 464	784	0,5
Metsätalous ja puunkorjuu (TOL 02)	25 024	25 419	-395	-1,6
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	17 010	17 386	-375	-2,2
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	7 402	7 595	-193	-2,5
Kaikki toimialat A-X	385 890	402 948	-17 058	-4,2
Koneiden ja laitteiden valmistus (TOL 26-27, 28)	2 784	2 985	-201	-6,7
Rakentaminen (TOL F)	25 052	26 943	-1 891	-7,0
Jalostus (TOL BC+DF)	180 682	198 687	-18 005	-9,1
Koko teollisuus (TOL BCD)	154 977	171 035	-16 057	-9,4
Teollisuus (TOL C)	151 485	167 772	-16 288	-9,7
Kuljetus ja varastointi (TOL H)	19 272	21 536	-2 264	-10,5
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	64 922	82 775	-17 852	-21,6

Nihkeetä edelleen

Lieksalaisten yritysten yhteenlasketun liikevaihdon kehitys on loppuvuoden 2019 aikana ottanut osumaa -2,9 prosenttia verrattuna vuoden 2018 vastaavaan aikaan. Toimialojen sisällä on huomattavia eroja, sillä joillakin toimialoilla on selkeää positiivista kehitystä, kun taas joillakin toimialoilla haasteet ovat huomattavat.

Elintarviketeollisuus jatkaa hyvällä kasvuradalla, nyt kehitys vertailuajankohtaan on ollut koko Pielisen Karjalassa 6,3 prosenttia. Positiivista kehitystä on myös mm. majoitus- ja ravitsemuksen sekä kaupan toimialoilla.

Teollisuus haasteissa

Koko Pielisen Karjalan alueella teollisuuden liikevaihto on vähentynyt 9,7 prosenttia. Lieksan miinus on 8,4 prosenttia, joten meidän haasteet koskevat myös meidän yrityksiamme. Tilastokeskuksen materiaali ei anna riittävä pohjaa arvioinnille siitä, mitä tuotantoalaa meidän hiipuminen merkittävimmin koskee.

Teollisuuden kehitys kuluvana vuonna 2020 Lieksassa kärsii Amcor Flexibles Finland Oy:n tuotantolaitoksen sulkemisesta. Toisaalta iloinen uutinen on Green Fuel Nordic Oy:n bioöljyjalostamon tuotannon käynnistyminen syksyllä 2020. Myös kenkien tuotanto on Lieksassa päässyt jälleen käyntiin.

Kun Lieksan teollisuuden luvut vähennetään kaikkien toimialojen luvuista, voidaan päätellä, että muilla toimialoilla kehitys on ollut positiivista (+1,4 %).

Lisää haasteita koronaviruksesta

Koko maailman talous kärsii parhaillaan koronavirusepidemian aiheuttamasta häiriötilanteesta. Tämä on aiheuttanut tilanteen, ettei peruutuspeleistä voi arvioida tulevaa laisinkaan.

Vuosi 2020 tulee monella toimialalla ja monissa yrityksissä olemaan erittäin haastava, mutta toki löytyy yrityksiä, jotka löytävät kriisistä mahdollisuuden.

Heikki Rusanen
toimitusjohtaja
Lieksan Kehitys Oy LieKe

Rahanasvoinen luottamuskysymys

Luottamus on näkymätön resurssi, joka vaikuttaa tuloksiin ja tuottavuuteen. Luottamus rakentaa työilmapiiriä, jossa ihmiset voivat hyvin ja antavat täyden työpanoksensa – usein vähän enemmänkin. Kun luottaa, kontrollia tarvitaan vähemmän.

- Luottamus on työporukkaa koossa pitävä tunneperäinen liima, määrittelee luottamustutkija, kauppatieteiden tohtori **Taina Savolainen**.

Taina Savolainen on toiminut johtamisen professorina Itä-Suomen yliopiston kauppatieteiden laitoksella. Hän johtaa Trust within Organisations -tutkimusryhmää. Luottamusta työyhteisöissä hän on tutkinut vuodesta 2006 lähtien. Luottamusasiaa hän pitää niin tärkeänä, että hän rakensi ryhmineen aiheesta yliopistokurssin – luottamusta kun ei oikein vielä ollut opetettu missään.

Tunteiden opettelua

Tunteista luottamuksen yhteydessä puhuu myös Työluotsi Oy:n johdon valmentaja **Tomi Tuomasjukka**. Joensuulainen Työluotsi valmentaa johtajia ja johtoryhmiä tavoitteena tehdä Suomeen parempaa työelämää ja sitä kautta pidempiä työuria.

Taina Savolainen, Itä-Suomen yliopiston luottamustutkija

Tuomasjukan mukaan tunteet ovat suomalaisessa työelämässä olleet tabu – ei hän meillä töissä tunteilla.

- Syytä olisi. Kun tunteisiin tutustuu, voi oppia harkitsemaan, mitä tunteiden kanssa haluaa tehdä. Se on aikuisuutta, Tuomasjukka muistuttaa.

Hän kysyy paljon M-kysymyksiä: miten, missä, miksi, miltä sinusta tuntuu?

- Kun ihminen sitten vastaa, ettei tunteilu kuulu työelämään, saatan kysyä, että kävitkö tänään lounaalla. Ai kävit, kas et sitten jättänyt ruuansulatustasi kotiin töihin tullessa.

Tuomasjukka kertoo asiakastyössään huomanneensa, että moni johtaja ja esimies ei tunnista omia tunteitaan.

- Silloin esimiehen on vaikea tunnistaa johdettaviensa tunteita ja on sitten aika hukassa, kun tunteet jylläävät ja vievät koko työyhteisöä.

Luottamuksella on hinta

Savolaisen mukaan esimiehen ja alaisen luottamusrikkoon syyt ovat erilaisia. Esimiehen luottamus kärsii, jos alainen ei hoida tehtäviään. Työntekijän luottamus esimiestä kohtaan horjuu, jos esimies ei tunnu olevan tehtäviensä tasalla tai kontrolliolli liikaa.

Luottamuksen puute näkyy muun muassa tiedon panttaamisessa ja ideoiden jemmaamisessa. Vaikeita asioita ei oteta avoimesti esille, vaan niitä vellotaan pienemmissä porukoissa. Kun yhteistyö takkuu sekä kohtaamiset, viestintä ja vuoropuhelu vähenevät, ollaan jo vaarallisella tiellä.

Insinöörijohtamisen luvatussa maassa tulosta tavoitteleva johtaja ja organisaation tehokkuutta maksimoiva esimies esittää asiat kerkeästi Excel-taulukoina ja euroina. Tunteilu ja luottamuksen merkityksen pohtiminen jätetään sikseen. Ei kannattaisi, juuri niiden eurojen ja tuottavuuden vuoksi, muistuttavat Savolainen ja Tuomasjukka.

- Arkikielellä ilmaistuna luottamusta rakentamalla ja vaalimalla vältetään hässäkät – juoruilu, selän takana puhuminen, kateus, hässäköiden selvittämiseen menevä aika. Kaikesta tästä syntyy transaktiokustannuksia, Taina Savolainen sanoo.

Luottamus motivoi ja innostaa, työyhteisöön tyytyväiset ihmiset yltyvät parempiin tuloksiin. Sairauspoissaoloja on vähemmän. Eikä tarvitse pelätä sitä, että osaava työvoima nostaa kytkintä heti tilaisuuden tullen.

Innovaatioille ja kehittämiselle luottamus on äärimmäisen tärkeää.

- Innovaatiivisuutta ei voi käskeä, se on arjen luovuutta ja virtaa vain turvallisessa tilanteessa. Luottamus siihen, että olen turvassa ja saan heittää vaikka kuinka hurjan tai tyhmän idean esille ilman että minut lytätään - tämä on sitä psykologista turvallisuutta, Tuomasjukka muistuttaa.

Odotukset ja todellisuus

Ihmisten välisessä luottamuksessa on kyse henkilön odotuksista toisen ihmisen toimintaa kohtaan. Tomi Tuomasjukka muistuttaa vanhasta toteamuksesta, jonka mukaan luottamus saapuu jalan, mutta lähtee ratsain. Luottamus kolleegaan, esimieheen tai alaiseen rakentuu arjen pienistä teoista ja sanoista.

- Luottamus syntyy kokemuksen kautta. Pieninä askelina edetään: suunnitellaan, sovitaan, toteutetaan, arvioidaan, suunnitellaan lisää. Toteutus on usein riskinoton paikka, silloin päästetään irti ja toivotaan, että toinen tekee niin kuin on sovittu. Toteutuksen jälkeen arvioidaan, miten meni. Luottamus joko vahvistuu piirun verran tai sitten romahtaa.

Myös Savolainen puhuu riskistä. Ihmisten välisessä luottamuksessa on pohjimiltaan kyse henkilön odotuksista toisen ihmisen toimintaa kohtaan.

- Se sisältää aina riskin haavoitetuksi tai petetyksi tulemisesta. Luottamuksessa on kyse halukkuudesta ottaa riski, ettei

toinen osapuoli toimikaan niin kuin toinen on odottanut tai on yhteisesti sovittu.

Riski voi jäädä ottamatta, koska pelottaa. Tuomasjukan mielestä luottamuksen vastakohta ei ole epäluottamus, vaan pelko. Pelko siitä, että toinen ei toimi, kuten sovittiin.

- Seikkailija ja vuorikiipeilijä **Patrick "Pata" Degerman** sanoo sen hienosti: "Railo ei ole ongelma. Putoaminen railoon ei ole ongelma. Kun putoan, tiedän, että kaveri ottaa kiinni. Ongelma on silloin, kun en tiedä varmasti ottaako kaveri kiinni", Tuomasjukka havainnollistaa.

Pelosta on kyse myös mikromanageerauksessa. Se on Tuomasjukan mukaan harmillisen yleistä.

- Mikromanagerin sisällä asuu epäluottamus eli pelko, etteivät asiat mene kuten hän haluaa. Läsnä voi olla myös negatiivinen ihmiskuva - että ihminen on lähtökohtaisesti paha, laiska, ilkeä, varastava, oman edun tavoittelija.

Tuomasjukan mukaan taipumus mikrojohtamiseen voi juontaa myös persoonallisuudesta.

- Tällaiselle henkilölle on aivan luonnollista kontrolloida ja mikrojohtaa. Johtamistavasta hän saa energiaa. Tästäkin voi opetella pois, jos tuntee itsensä. Se vaatii työtä ja energiaa.

Työminää syvemältä

Kevättalvella 2020 suomalaiset taistelevat koronavirusta vastaan ja tekevät etätöitä. Luottamustutkija on hieman huolissaan.

- Nokian slogan oli 1990-luvulla "connecting people". Tämän ajan slogan on enemmänkin "connecting technology". Digitalisaatio haastaa luottamuksen. Kun ihmiset eivät kohtaa kasvokkain, tulee helpommin väärinkäsityksiä ja tulkintoja, Taina Savolainen arvioi.

Savolainen näkee suhtautumisessa etätyöskentelyyn sukupolvien välisiä eroja. Milleniaalit ja diginatiivit pärjäävät paremmin. Etäjohtajan ja etätyöntekijän välille hän suosittelee kuitenkin yhtä helppoa ja toimivaa neuvoa rakentaa luottamusta.

- Lyhyt ja spontaani puhelukin vahvistaa luottamusta. Ei tarvita muuta, kuin vähän kuulumisten vaihtoa. Ihminen ilahtuu, kun hän kokee tulleen huomioduksi.

Tomi Tuomasjukka kehottaa johtajaa luomaan tilanteita, joissa jokainen työyhteisön jäsen voi raottaa omaa ihmisyytään hiukan työminää syvemältä.

- Kuulumisten kysely, kiinnostuminen johdettavien arjesta on hyvästä. Nyt koronakriisin aikana voi kysyä, miten pärjät kotona, kun lapset ovat kotikoulussa ja puolisokin tekee etätöitä tai miten vanhempasi voivat. Tämä on kulttuurin tietoista johtamista ja se toimii parhaiten pikkuhiljaa, pienin askelin.

Sirkka-Liisa Aaltonen
Viestintä Ässä Oy

Työluotsissa on laadittu teesit ihmisten etätyöjohtamiseen.

1. Luota ihmiseen

Aseta mielesi siihen asentoon, että jokainen johdettava on hyvä ja luotettava ihminen, joka haluaa tehdä parhaansa.

2. Päästä irti kontrollista

Et voi kontrolloida kaikkia etätyön tekijöitä, eikä se ole tarpeenkaan.

Tomi Tuomasjukan luottamuksen rakennusvinkit:

- *Toimi kuten sovittiin*
- *Kun teet virheitä, myönnä ne ja pyydä tarvittaessa anteeksi*
- *Kerro, miltä joku tilanne tuntuu. Voit aloittaa helpoista, mukavista tilanteista tyyliin "Voi kun tämä tarjouskilo-pailun voitto tuntuu nyt hyvältä."*

Tomi Tuomasjukka
Työluotsi Oy:n johdon valmentaja

Yhteistyöllä kohti korkeuksia

Joensuun Penttilänrantaan valmistui elokuussa 2019 Suomen korkein puukerrostalo Lighthouse Joensuu. Kohde on samalla myös maailman korkein jännetankojäykistetty puukerrostalo. Ainutlaatuisista projektissa on myös ollut, että puukerrostalo toteutettiin pitkälti paikallisten yritysten voimin. Kaikki tämä ei ole ainoastaan sattumaa, vaan pitkäjänteisen ammattikorkeakouluveitoisen kehitystyön lopputulema.

Joensuun majakka on strateginen valinta

Vuonna 2014 Karelia-ammattikorkeakoulu valitsi yhdeksi painopistealueeseen puurakentamisen osaamisen kehittämisen Pohjois-Karjalan alueella. Tästä lähtien puurakentamiseen liittyvää osaamista on systemaattisesti kehitetty osana rakennustekniikan koulutusvastuun toimintaa kiinteässä yhteistyössä alan yritysten kanssa.

Joensuun kaupunki tarjosi opiskelija-asuntoja rakennuttavalle tytäryhtiölleen Opiskelija-asunnot Oy Joensuun Ellille tonttia keskeiseltä paikalta Penttilänrannasta. Kaava mahdollisti rakentamisen 14 kerrokseen saakka, tosin ehtona oli, että rakennusmateriaalina tulisi käyttää puuta. Joensuun Elli tarttui haasteeseen ja yhteistyössä Karelial kanssa alettiin etsimään toteutusvaihtoehtoja ennennäkemättömälle puurakennukselle Suomessa, vaikka harva uskoi rakennushankkeen toteutumismahdollisuuksiin vielä tässä vaiheessa. Lopulta joulukuussa 2017 Lighthousen rakentaminen käynnistyi.

Yksittäinen maamerkki vai puurakentamisen edistäjä?

Samaan aikaan Lighthousen rakentamisen käynnistymisen kanssa Karelia-ammattikorkeakoulu käynnisti rinnalle

oman tutkimushankkeen ympäristöministeriön rahoituksella. Hankkeen tavoitteena oli tuottaa tietoa korkeiden, yli 8-kerroksisten, puukerrostalojen suunnitteluun ja työmaatoteutukseen liittyen.

Kohteesta kerättävää tietoa olivat muun muassa rakenteiden lämpö- ja kosteustekninen toimivuus, rungon painumat ja huojunta sekä rakenteiden äänitekniinen toimivuus.

Kohti vähähiilistä tulevaisuutta

Valmistumisen jälkeen Lighthouse Joensuu palkittiin useilla valtakunnallisilla tunnustuksilla. Puurakentamisesta kertynyt osaaminen on alkanut tuottaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia alueen yrityksille. Karelia-ammattikorkeakoulu on myös tunnustettu alan yhtenä osajana Suomessa.

Rakentamisen osalta tarve ympäristötehokkaille ratkaisuille tulee vaikuttamaan voimakkaasti alan kehitykseen tulevaisuudessa.

Suomessa ympäristöministeriö on parhaillaan laatimassa kansallisia raja-arvoja uudisrakennusten elinkaaren hiilidioksidipäästöille (CO₂e) ja niiden on määrä tulla voimaan viimeistään 2025. Säädoskehityksen perimmäisenä tavoitteena on kannustaa vähäpäästöisten materiaalien sekä energian kulutuksen käytön vähentämiseen rakentamisessa. Tässä valossa puurakentamiseen suunnatut kehittämisspanokset näyttävät oikealta ratkaisulta, sillä puulla hiiltä sitovana materiaalina voidaan nähdä valoisa tulevaisuus rakentamisessa.

Mikko Matveinen
projektipäällikkö
Karelia-ammattikorkeakoulu

Tulevan EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaluonnos valmistui

EU:n tulevan ohjelmakauden 2021–2027 Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelmaluonnos on valmistunut. Valmistelutyö oli ennen koronakriisiä jo niin pitkällä, että Työ- ja elinkeinoministeriö pystyy toimittamaan ohjelmaluonnoksen komission epäviralliseen käsittelyyn huhtikuussa.

Ohjelma sisältää viisi toimintalinjaa. Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) toimintalinjalla tuetaan innovaatioita ja TKI-verkostoja aluetalouden uudistamiseksi ilmastokestävällä tavalla. Se sisältää myös pk-yritysten tukemisen.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR+) toimintalinjalla tuetaan työllisyyttä, osaamisen kehittämistä ja osallistamisen vahvistamista. Lisäksi ESR-toimin torjutaan aineellista puutetta ruoka-avulla.

Aivan uutena asiana ohjelma sisältää Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston toimet (JTF = Just Transition Fund). Rahasto tukee alueita, joihin vähähiiliseen tuotantoon siirtymisen taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset kohdistuvat kielteisimmän. Suomessa pääosa tuesta tulee Itä- ja Pohjois-Suomen alueelle. Viides toimintalinja on tarkoitettu ohjelman tekniseen toteuttamiseen. Sähköinen asiointi säilyy ja uutena myös yritystuet siirtyvät EURA-järjestelmän piiriin.

Ohjelma sisältää Itä- ja Pohjois-Suomea koskeva oman osion, jossa harvaan asutulla alueella on mahdollista tukea mm. pk-yritysten infrastruktuuria tukevia hankkeita ja tietoliikenneyhteyksiä. Ohjelman sisältää myös kestävästä kaupunkikehittämisestä koskevan osion, jossa Pohjois-Karjalasta Joensuu on mukana.

Uusi ohjelmakausi käynnistyy vuoden 2021 alussa, mutta se missä vaiheessa varsinainen ohjelman toteuttaminen käynnistyy, riippuu siitä, milloin EU:n budjetista ja sen jaosta saadaan komissiossa sovittua. Näillä näkymin tätä päätöstä odotellaan lokakuussa.

Ohjelman sisällöstä tullaan järjestämään kaikille avoin kuulemiskierros ensi syksyn aikana.

Eira Varis
kehittämisjohtaja
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Teknologiateollisuudessa iso murros

-1,0

Maakunnan teknologiateollisuus on isojen haasteiden edessä maailmanlaajuisessa koronavirüsissä. Tämä näkyy nopeasti komponenttien saatavuuden heikkenemisenä ja markkinoiden hiljenemisessä. Toipuminen riippuu paljon siitä, miten pitkään kriisi kestää.

Mitä sitten tällaisessa tilanteessa tulisi tehdä?

Kulurakenteen kanssa joudutaan painiskelemaan heti, kun tilaukset vähenevät ja asiakkaiden maksuvalmius heikkenee. Apua kannattaa kysyä ajoissa. Esimerkiksi kehittämissyhtiöt ovat valmiita autamaan. Mittava Business Finlandin ja ELY-keskuksen rahoitus sekä Finneveran vakuudet ovat tarkoitettu yrittäjille kriisistä selviämiseen.

Aika kannattaa hyödyntää yrityksen osaamisen vahvistamiseen, oli kyse sitten tuotannon uudistamisesta, tuotevalikoiman muuttamisesta, johtamisesta tai myyntiosaamisesta. Vuonna 2008 käynnistyneessä taantumassa isoilta irtisanomisilta vältyttiin, kun yritykset halusivat pitää kiinni osaajistaan turvautumalla ennemminkin lomautuksiin. Tämä on varmasti viisautta nytkin.

Tällaisena aikana yrityksissä hankintaketjut käydään tarkasti läpi. Monet yritykset voivat kotiuttaa alihankintaa Suomeen, joko itselle tai toimintavarmemmille suomalaisille toimittajille. Tilanne on sama kuin ruokahuollossa, kriisi herättää ajattelemaan omavaraisuutta ja toimintavarmuutta. Tämä luo myös

mahdollisuuksia maakunnan teknologiateollisuudelle ja ketterille alihankkijoille.

Kaikki alat eivät suinkaan kriisin keskellä ole häviäjiä, vaan aina löytyy myös voittajia.

Teknologiateollisuudessa näitä aloja ovat erityisesti erilaiset teknologiaratkaisut, terveys ja turvallisuus. Maakunnassa on teknologian ja digitalisaation osalta paljon erityisosaamista, jota kannattaa hyödyntää. Tällaisia ovat esimerkiksi ammattikorkeakoulun tarkkuusteknologiaympäristö, ICT-yritysten osaaminen tuotannonohjauksessa, VR- ja AR-teknologiaosaaminen sekä vahva modernin optiikan osaaminen.

Kehittämissyhtiöiden yhteinen, teollisuuden kilpailukykyä vahvistava kasvuohjelma toimii yritysten tulevaisuussuunnitelmien ja investointiratkaisuiden apuna. Esimerkiksi automaation avulla voidaan tehostaa tuotantoa ja saavuttaa näin tasalaatuisuutta ja kustannustehokkuutta.

Aikanaan kriisistä toipuminen maailmalla tapahtunee eri tahtia. Toivottavasti Suomi on tällä kertaa ketterämpi ja kykenee nopeammin nousemaan kasvupolulle kuin 2010-luvulla.

Muovialalta ratkaisuja terveydenhuoltoon

Maakunnan muovialan vahvuutena on terveydenhuollon ja lääketeollisuuden tuotteiden valmistus. Ter-

veydenhuollon ratkaisuista on nyt kova kysyntä.

Muoviteollisuuteen kytkeytyy kiinteästi myös työvälineiden eli muottien valmistaminen. Maakunnan muovituotteiden ja työvälineiden valmistuksen klusteri on osaamisessaan ja laajuudessaan valtakunnallisesti ainutlaatuinen.

Muoviteollisuudessa vahva trendi on käytettävän materiaalin kiertäminen ja biomuovien käytön lisääminen. Yliopiston kemian materiaaliosaaminen on tässä tärkeässä roolissa.

Suhdannekäännä ennen koronaa

Maakunnan teknologiateollisuuden vuoden 2019 loppuvuoden lukuja katsottaessa voidaan havaita, että suhdannehuippu saavutettiin jo ennen koronaa. Metalliteollisuudessa liikevaihto laski (-1,0 %).

Muoviala oli piristävä poikkeus teknologiateollisuudessa (+6,8 %).

Teknologiateollisuuden vienti oli vielä hivenen plussalla, mutta metsäpuolen hiljeneminen sahoilla näkyy. Sahojen hiljeneminen ennalta huonompaan. Viime syksyn vientiluvut vahvistavat tätä käsitystä.

Jarno Turunen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Vienti Pohjois-Karjalassa	Liikevaihto 1000€		Muutos%	
	7.-12.2019	7.-12.2018	1 000 €	%
Muovituotteiden valmistus (TOL 222)	55 782	53 624	2 158	4,0
Metallituotteiden valmistus (TOL 25)	56 739	54 610	2 129	3,9
Metalliteollisuus (TOL 24-30+33)	271 112	268 112	3 000	1,1
Kiven leikkaaminen, muotoilu ja viimeistely (TOL 237)	6 530	6 467	63	1,0
Teollisuus C	562 131	595 385	-33 254	-5,6
Puutuote- ja huonekaluteollisuus (TOL 16+310)	91 328	105 664	-14 336	-13,6
Puun sahaus, höyläys ja kyllästys (TOL 161)	77 468	91 460	-13 992	-15,3

Tietojenkäsittelypalvelut jatkaa kasvu-uralla

Loppuvuoden liikevaihtoluvut tietojenkäsittelypalveluissa jatkuivat ennätyskellisellä tasolla. Liikevaihto kasvoi edelliseen vuoden vastaavaan aikaan tarkasteltuna peräti 15,6 prosenttia, mikä tällä kertaa oli toiseksi korkein lukema maakunnan toimialojen joukossa. Myös alkuvuosi oli hyvää tasoa eli 24,5 %, mikä kasvatti koko vuoden 2019 kasvulukemaksi 19,8 %. Liikevaihto on noin 50 miljoonaa euroa vuodessa.

+15,6

Kun liikevaihdon kehitystä verrataan vuoteen 2018, jolloin ala kärsi vielä laskua 5,1 %, niin kasvu oli jopa poikkeuksellisen voimakasta viime vuonna.

Henkilöstömäärän kehitys pysyi myös positiivisena koko vuoden 2019 ajan eli joka neljänneksellä henkilöstömäärä kasvoi. Alkuvuonna jopa yli 30 %, mutta aivan viimeinen neljännes enää 5 %.

Ohjelmistot, konsultointi ja siihen liittyvä toiminta työllistää erityisesti pieniä ja keskisuuria ja monesti uusia ohjelmistotalan yrityksiä, joissa kasvupotentiaali voi oman ja oikean toimintasegmentin löydyttyä olla hyvinkin nopeaa.

Vuoden 2020 alkupuolen pandemia tulee väistämättä muuttamaan tulevaisuuden ennustamisen vanhalta pohjalta myös tietojenkäsittelypalveluiden alalla. Voisi kuitenkin olettaa, että tulee tapahtumaan tietynlainen teknologiahyppäys ja digiloikka tilanteessa, jossa sosiaalisten kontaktien välttämisen takia on siirrytty ja siirrytään asioiden ja palveluiden hoidossa pääsääntöisesti verkkoon. Tilanne tuli monelle yritykselle ja toimijalle äkkiä eikä siihen ole varauduttu tarvittavassa määrin.

Tähän eteen tulevaan haasteeseen vastaa tietojenkäsittelypalvelut, ohjelmisto- ja konsultointipalvelut, joissa kysyntä kasvaneen entisestään eteen tulevassa palvelujen ja tuotannon digitalisoinnin kehittämisessä.

Luovien alojen prosentuaalinen kasvu on vahvasti kytköksissä tietojenkäsittelypalvelujen kasvuun. Kasvava tarve virtuaalitodellisuuden, teko- ja koneälyn, erilaisten tietovarantojen ja datan hyödyntämiseen myös tuotannollisella alalla on kasvava trendi. Onko tuotannollisten alojen nyt tulleet miinusmerkkiset kasvuluvut merkki siitä, että alat eivät ole pystyneet uusiutumaan ja pysymään teknologiakilpailussa parhaalla tavalla mukana? Se nähdään tulevina aikoina. Siitä tulee aidosti olla huolissaan.

Jarmo Heiskanen
tietopalvelupäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Tonnikalan haastaja sai Vuoden lähiruokateko -palkinnon

Vuoden lähiruokateko -palkinto myönnettiin huhtikuun alussa Pielisen Kalan Luonnonkala-säilykkeelle ja yhtiön pitkäjänteiselle työlle suomalaisen luonnonkalan käytön edistämiseksi.

Palkinnonsaajan päättää vuosittain Lähiruoka & luomu -messujen kehitysryhmästä koostuva raati puheenjohtajanaan maa- ja metsätalousministeriön erityisasiantuntija Kirsi Viljanen. Tänä vuonna osana palkintoa järjestettiin ensimmäisen kerran yleisöäänestys, ja nurmeslaisten riemuksi voitto irtosi siitäkin 36,2 prosentin ääniosuudella.

Yhtiöllä on ollut hyvä vire, liikevaihto ylitti yli kaksi miljoonaa euroa juuri päättyneellä tilikaudella. Näkymät kuluvallekin vuodelle ovat hyvät, vaikka koronavirus kurittaa myös Pielisen kalajalosteen markkinoita. Kun ravintoloiden ja suurtalouskeittiöiden kysyntä on käytännössä pysähdyksissä, korvaavaa liikevaihtoa haetaan kehittämällä uusia tuotteita ja yksityistalouksien markkinasta.

– Tällä hetkellä kartoitamme vientimarkkinoita. Tekemiemme investointien suuruusluokka on merkittävä, sillä meillä on pitkä kokemus alalta ja vahva usko siihen, että vastuullisesti tuotetulle, puhtaalle ja laadukkaalle suomalaiselle kalalle on kysyntää, Pielisen Kalajaloste

Oy:n myynti- ja markkinointipäällikkö **Juha Halonen** toteaa.

Särkikalat herkkuruoaksi

Tammikuussa yhtiö toi markkinoille uuden kalasäilyketuotesarjan, johon kuuluvat ruodottomat luonnonkala-, kirjolohi- ja savukirjolohi-säilykkeet.

Palkittu Luonnonkala-säilyke on pitkän tuotekehityksen tulos ja se on saanut kuluttajien keskuudessa huikean vastaanoton. Mittavien tuotantotilojen ja laiteinvestointien ansiosta luonnonkalan valmistuksessa voidaan hyödyntää aiemmin lähinnä kalastuksen sivutuotteena saatuja särkikaloja, kuten lahnaa, säynettä ja pasuria. Suomalaiset särkikalat, joihin myös lahna kuuluu, ovat WWF:n suosittelujen vastuullisten kalavälintöjen listalla.

Kaikkia uusia tuotantolinjoja ei ole vielä saatu käyttöön, mutta syksyyn mennessä täydellä tuotantovauhdilla voidaan purkittaa jopa 30 000 purkkia kotimaisista kalaa päivässä.

Kotimaisen kalan syöminen on lisääntynyt suomalaisissa kodeissa viime vuosina. Pielisen Kalajaloste pyrkii vastaamaan tähän trendiin kuuntelemalla asiakkaiden toiveita. Huhtikuussa kaup-

pojen hyllyille tuli uusi tuote, villikala. Sen pääraaka-aineena on suomalainen muikku. Rakenne tuotteessa poikkeaa jo markkinoilla olevista muikkutuotteista.

Metsästä vesille

Pielisen Kalajaloste Oy on vuonna 1994 perustettu perheyrittäjä, joka toimii synnyinsijoillaan Nurmeksen Pitkäläkoskella. Yritystä pyörittävät Markus ja Raakel Tolvanen noin parinkymmenen työntekijän kanssa, joukossa myös heidän lapsiaan.

Pielisen Kalajaloste sai aikanaan alkunsa, kun Tolvanen päätti vaihtaa metsäkoneen kalankäsittelylaitteisiin. Aluksi Tolvanen kalasti omiin tarpeisiinsa ja jakoi ylimääräiset kalat kyläläisille. Vähitellen toiminta laajeni ja verkkokalastus vaihtui troolariin.

Vaikka kalasäilykkeiden kysyntä kasvaa ja yrityksen toiminta siinä samalla, toimintaa ohjaa rakkaus luontoon ja kalastukseen. Kestävä kalastus on yrityksen toiminnan kulmakivi ja kalaa pyydetään vain puhtaista vesistä ja kalakantoja vaarantamatta. Kaikille yrityksen tuotteille on myönnetty Hyvää Suomesta -tunnusmerkiksi niiden korkeasta kotimaisuusasteesta.

Luovat alat arvossa arvaamattomassa kriisin jälkeen

+5,2

Luovien alojen liikevaihto oli vuonna 2019 koko Suomessa noin 2,7 miljardia euroa. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla liikevaihto kasvoi 4,6 % edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Valtakunnallisesti käytössä olevan TEM:n määritelmän mukaan luoviin aloihin sisältyvät esittävät taiteet ja niitä palveleva toiminta, taiteellinen luominen, kirjojen kustantaminen, elokuvien, videoiden ja tv-ohjelmien tuotanto ja jälkituotanto, äänitteiden ja musiikin kustantaminen, teollinen ja graafinen muotoilu, mainostoimistot ja sisustussuunnittelu. Pohjois-Karjalassa näiden alojen liikevaihto nousi vuoden 2019 loppupuoliskolla hienoisesti, 0,5 %. Näin luovien alojen kehityksessä tapahtui loppuvuonna käänne positiivisempaan, sillä alkuvuonna liikevaihto oli laskenut yli 20 prosenttia. Alan kokonaisliikevaihto oli vuositasolla noin 15 miljoonaa euroa.

Pohjois-Karjalan oman määritelmän mukaan luoviin aloihin kuuluu edellä mainittujen alojen lisäksi ohjelmatuimistot ja manageripalvelut, ohjelmistojen suunnittelu ja valmistus sekä atk-laitteisto ja ohjelmistokonsultointi. Tämän laajemman toimialan liikevaihto Pohjois-Karjalassa oli lähes 65 miljoonaa euroa vuonna 2019. Liikevaihto kasvoi edellisvuoteen verrattuna 17,2 prosenttia. Kasvu kiihtyi loppuvuotta kohti: ensimmäisenä puolivuotisena kasvua kertyi 11,2 prosenttia ja toisena 21,6 prosenttia.

Maailmanlaajuinen koronaviruksen kriisi ja sen vuoksi tehdyt erilaiset rajoituk-

set vuonna 2020 ovat iskeneet kovaa luoville aloille kuten niin monille muillekin aloille. Tapahtumakiellot vaikuttavat suoraan esittävään taiteeseen ja niitä palvelevaan toimintaan. Kokoon-tumiskiellot estävät mm. isompia elokuvakuvauksia. Matkailu- ja ravintola-alan pysähtyminen on vähentänyt mainostoimistojen tilauksia jne.

Toisaalta poikkeustilanne voi luoda myös uusia mahdollisuuksia esim. ohjelmistoalalle ja synnyttää laajemmin uusia toimintatapoja. Rajan toisella puolella Karjalan tasavallassa on ryhdytty striimaamaan konsertteja ja tapahtumia, mm. Filharmonian kamariorkesterin konsertti järjestettiin livestriiminä. Myös pohjoiskarjalaiset toimijat ovat siirtäneet erilaisia tapahtumia sosiaaliseen mediaan ja striimaamisen mahdollisuutta mietitään esim. Joensuun kaupunginteatterissa. Joensuun Taidemuseossa uudenlaista toimintatapaa toteutetaan jo: museossa kuvataan parhaillaan Kulttuurin virta -kulttuurikasvatuspakettia, jolla korvataan 6. luokkien kevääksi suunniteltu vierailupaketti taidemuseoon.

Toivotaan, että maakunnan kaikki 350 luovan alan yritystä selviävät koronaviruksen kriisistä. Poikkeustilan päätyttyä luovien alojen palveluille on uskoakseni vielä aikaisempaa kovempi kysyntä ja me kaikki osaamme varmasti arvostaa esim. konsertteja ja teatteria vielä entistä enemmän.

Tiina Moisala

aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Matkailu on haastettu

Koronavirus koskettaa matkailutoimialaa nyt rajusti ja vaikutukset ovat pitkäaikaisia. Lopullisten vaikutusten ennakointi on vielä tässä vaiheessa vaikeaa, mutta on selvää, että toimiala tulee muuttumaan pysyvästi.

VisitKarelia seuraa alan tilanteen kehittymistä ja tehnyt mm. koronan vaikutuksista kyselyn maakunnan matkailutoimijoille. Kyselyn mukaan tilanne on vaikuttanut yli 90 prosenttiin vastaajista. Tällä hetkellä toiminnan pysähtyminen on johtanut muun muassa henkilöstön lomautuksiin, kassakriisiin ja epätietoisuuteen yritystoiminnan jatkuvuudesta.

Seuraavat poiminnat tilanteen vaikutuksista kertovat monen matkailutoimijan tilanteesta: "Majoitustilat ovat tyhjinä, itseään ei voi omasta yrityksestä irtisanoa", "Toiminta loppui kuin seinään", "Kaikki tilaukset peruttu", "Harkitsemme yrityksen hallittua alasajoa", "Tulojen väheneminen, epävarmuus tulevasta". Tilanteella on myös epäsuorat vaikutukset alihankkijoihin, kuten pesula- ja kuljetuspalveluihin.

Miten sitten käyttäytyy matkaileva maailma, kun matkustaminen uudelleen käynnistyy? Ketkä matkustavat, minne ja mistä syystä? Tässä on maakuntamme matkailulle yhtäaikaisesti sekä haaste että mahdollisuus. Signaalit ovat selkeät nopeimmin uudelleen käynnistyvästä matkailukysynnästä: Luontoon puhtaiden ja aitojen asioiden äärelle. Ei isoina ryhminä, eikä sinne missä joutuu jonottamaan palveluita. Tässä on meille myös se

mahdollisuus, jossa voimme saavuttaa ja kiinnostaa uusia asiakasryhmiä ja markkinoita kasvavassa kysynnässä. Tarjoamme juuri sitä, mitä meillä on: paikallista, aitoa ja luonnollista Pohjois-Karjalaa.

Matkailuvuosi 2019 päättyi hyvissä merkeissä. Tammi-joulukuussa 2019 rekisteröityjen yöpymisten määrä Pohjois-Karjalassa oli yhteensä 505 000 (+7,3 %) ja tieto tulevan kauden mökkivarauksista oli ennätystasolla. Matkailuvuosi 2020 alkoi lupaavasti, kun tammi-helmikuussa yöpymisten määrä oli yhteensä 61 200 (+8,5 %). Tästä me tulemme jatkamaan, kun kotimaiset ja kansainväliset matkailijat pääsevät jälleen matkustamaan. Kohditi VisitKarelia 2020-2030 kasvustrategian mukaista tavoitetta ja visiota: VisitKarelia on miljoonan yöpymisvuorokauden kestävästi kehittyvä ja digitaalisesti saavutettavissa oleva Lakeland-matkakohde Suomessa.

Me kaikki tarvitsemme nyt näkyvyyttä ja kannustusta. Yritykset vertaistukea ja apua tilanteesta selviämiseen. Myös me VisitKareliassa toimimme. Yhtenä näkyvänä toimenpiteenä käynnistimme juuri #lovekoli-kampanjan, jolla pyrimme tukemaan alueemme matkailua monin keinoin.

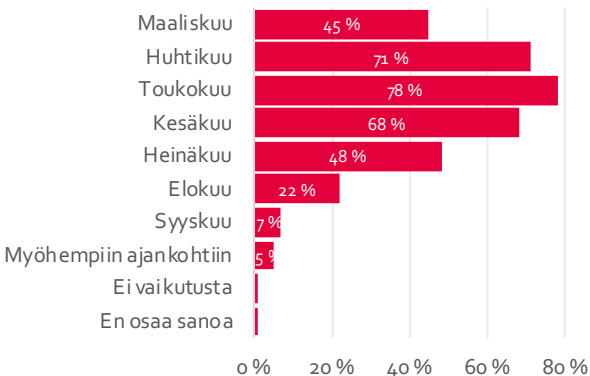
#lovekoli

Jaakko Löppönen
CEO
VisitKarelia Destination

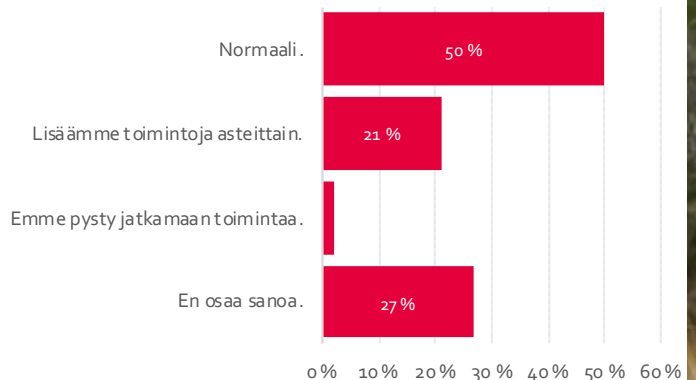
Mille kuukausille (2020) arvioit vaikutuksen olevan voimakkain? Voit valita useamman vaihtoehdon.

Vastaajien määrä: 134. Lähde: VisitKarelia koronakysely.

Minkä arvioit olevan yrityksesi kyky jatkaa liiketoimintaa, kun matkustusrajoitukset poistuvat?

Vastaajien määrä: 135. Lähde: VisitKarelia koronakysely.

Valmiina uuteen sesonkiin

Kolin alueen matkailulla vuosi 2019 oli varsin hyvä. Lieksassa, johon Kolin alueen matkailusta suurin osa kuuluu, rekisteröityjä yöpymisiä kirjattiin 103 000, joka oli yhdeksän prosenttia enemmän kuin vuonna 2018. Pielisen Karjalan alueella kasvua oli peräti 19 %, mutta tässä luvussa vaikuttaa yksittäisen tapahtuman tuoma piikki tilastoon Nurmeksen alueelta.

Tilastokeskuksen matkailuyritysten liikevaihto-otannan mukaan myynti kasvoi Pielisen Karjalassa 4,2 prosenttia. Erityisen ilahduttavasti matkailu- ja ravitsemustoimiala kasvoi koko Pohjois-Karjalassa liikevaihdolla mitattuna 5,8 prosenttia. Majoittujia oli peräti 7,3 prosenttia enemmän kuin vuotaa aikaisemmin, kun koko Suomessa kasvu jäi 3,9 prosenttiin.

Vuonna 2019 Kolin kansallispuistoon tehtiin 201 800 käyntiä (v. 2018: 190 900). Patvinsuon (+5 %) ja Petkeljärven (-5 %) kansallispuistoissa muutokset kävijämäärissä olivat myös melko vähäisiä. Ruunaan retkeilyalueella käyntejä oli 78 000, joka oli noin seitsemän prosenttia vähemmän kuin vuonna 2018 (83 800).

Luontomatkailu on kasvattanut suosiotaan Suomessa jo useamman vuoden. Koko Suomessa kansallispuistojen (n. +2 %) ja retkeilyalueiden (n. +4 %) käyntimäärät olivat vielä hienoisessa nousussa vuonna 2019, joten emme viime vuonna pystyneet kaikilta osin hyödyntämään luontomatkailun kasvua.

Pohjois-Karjalan matkailu on vielä hyvässä vauhdissa helmikuussa 2020. Lieksassa rekisteröityjä yöpymisiä oli tammi-helmikuussa 9,4 prosenttia enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Koko Pohjois-Karjalassa kasvua oli 8,5 prosenttia. Maaliskuun 2020 puolen välin jälkeen suositukset liikkumisen rajoittamiseksi sekä Uudenmaan rajojen ja koko maan ravintoloiden sulkeminen lopetti kaupallisen matkailun kokonaan.

Tätä artikkelia kirjoittaessa, huhtikuun puolen välin aikoihin, rajoitusten purkamista harkitaan ja edelleen toiveissa on, että majoitus- ja ravintolatoiminta voisi alkaa uudestaan kesän alussa. Monille yrittäjille pakollinen loma on aiheuttanut talousvaikeuksia. Pakollisena luppoaikana on myös kehitetty yrityksiä, mietitty uusia tuotteita ja valmistauduttu kesäsesonkiin. Mikäli rajoituksia ja suosituksia voidaan purkaa ennen kesää, toimijat ovat vielä kunnossa ja valmiina hyvään sesonkiin kotimaan matkailun vahvistuessa.

Veli Lyytikäinen
toiminnanjohtaja
Kolin matkailuyhdistys ry

Korona katkaisi venäläisten matkailun positiivisen vireen

Venäläisten rekisteröidyt yöpymiset Pohjois-Karjalassa lisääntyivät 3,9 prosenttia vuoden 2019 heinä-joulukuun aikana edellisvuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Yöpymisiä kirjattiin yhteensä 12 099 kappaletta. Vahvinta kasvu oli Pielisen Karjalan seudulla, lähes 27 %. Lieksassa kasvua oli 9,3 % ja Joensuussa 16,3 %.

Joensuun seudulla yöpymiset sen sijaan laskivat 6,3 % ja Keski-Karjalassa 3,8 %, mutta todettakoon, että laskuprosentit olivat alkuvuotta huomattavasti pienemmät.

Kaiken kaikkiaan rekisteröityjen yöpymisten kehitys oli loppuvuonna alkuvuotta positiivisempaa ja vaikkei loppuvuoden kasvu ihan riittänyt kääntämään koko vuoden yöpymismäärää positiiviseksi (-1,5 %) suunta oli hyvä.

Keskimääräinen venäläismatkailijoiden viipymä maakunnassa pysyi ennallaan eli noin kahdessa vuorokaudessa. Pisimmät matkat suuntautuivat Pielisen Karjalaan ja Lieksaan, joissa keskimääräinen viipymä oli kolme vuorokautta ja lyhimmat Joensuuhun, jossa viivytettiin keskimäärin puolitoista vuorokautta. Keski-Karjalassa venäläiset matkailijat viipyivät keskimäärin 2,5 vuorokautta.

Venäläiset ohittivat suomalaiset Niirala-Värtsilässä

Venäläisten rajanylitykset Niirala-Värtsilän kautta lisääntyivät 7,6 % vuoden 2019 jälkipuoliskolla. Koko vuoden tasolla kasvua oli 5,6 % edellisvuoteen verrattuna. Sen sijaan suomalaisten rajanylitykset jatkoivat vuonna 2016 voimaan tulleesta tupakkalaista alkanutta tasaista laskuaan. Laskua edellisvuoteen oli yhdeksän prosenttia niin vuoden viimeisten kuuden kuukauden kuin koko vuoden tasolla.

Venäläisten osuus Niirala-Värtsilän kaikista rajanylittäjistä nousi vuoden 2019 loppupuolella ensimmäistä kertaa suuremmaksi (49,7 %) kuin suomalaisten (49 %).

Kaikkiaan Niirala-Värtsilä rajanylityspaikan kautta tehtiin 584 304 rajanylitystä heinä-joulukuun aikana, joka oli puolitoista prosenttia enemmän kuin loppuvuonna 2018. Koko vuoden tasolla ylityksiä oli vielä 2,4 % vähemmän kuin vuonna 2018, mutta kuten majoituksissa, loppuvuoden kehitys oli positiivista.

Lisääntyneet rajanylitykset ja majoitusluvut heijastuivat Joensuussa tehtyihin tax-free-ostoihin, joita venäläiset tekivät 8,4 % enemmän loppuvuonna 2019 kuin edellisvuonna (koko vuonna -9,8 %). Myös Invoice-kuitteja leimattiin Niiralassa 29,8 % edellisvuotta enemmän (koko vuosi +20 %). Ostoihin vaikutti varmaan osaltaan myös 2019 loppuvuoden hieman vahvempi ruplan kurssi, joka oli keskimäärin 71 ruplaa/euro. Vuonna 2018 vastaavalla ajanjaksolla kurssi oli noin 76 ruplaa/euro.

Tämän tekstin kirjoittamisen aikaan maailmassa on tapahtunut suuria muutoksia. Koronaviruksen hillitsemiseksi Suomessa on julistettu poikkeustila ja otettu käyttöön valmiuslaki, joka on mm. sulkenut Suomen rajat 19.3. alkaen. Venäjä sulki maansa rajat ulkomaalaisilta päivää aikaisemmin 18.3. Lomamatka- ja työmatkaliikenne on käytännössä pysähtynyt kokonaan ja hotellit ja ravintolat ovat joutuneet sulkemaan oviaan. Kaikki yli 10 henkilön tapahtumat on kielletty ja ihmisiä kehoitetaan pysymään kotonaan.

Ihmisten terveyden ja henkien pelastamisen vuoksi tehdyt toimenpiteet ymmärretään, mutta samalla ne aiheuttavat taloudelle ja matkailualalla valtavia tappioita. Nähtäväksi jää, milloin tilanne helpottaa ja kuinka pian sen jälkeen matkailu alkaa taas nousta jaloilleen. Tsemppiä kaikille!

Tiina Moisala
aluekehitysasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Kestävä matkailu on tulevaisuutta Kontiolahdellakin

Kontiolahdella suunnitellaan ekologisiin arvoihin perustuvaa Arctic Blue Resort matkailukohdetta Kontioniemeen Höytiäisen rantamaisemiin.

Konsepti on Kontiolahden kunnan, Innvolve Oy:n ja Arctic Brands Groupin suunnittelema. Konseptin kehittäminen on rahoitettu kunnan kehitysyhtiö Kontionloikka Oy:n hallinnoiman EAKR-hankkeen avulla.

Kunnan rooli on olla Arctic Blue Resort Kontiolahden mahdollistaja. Kunta omistaa maat ja rakennukset ja on asemakaavoittanut alueen. Alueelle on mahdollista rakentaa hotelli ja runsaasti nykyaikaista, kustannustehokasta vapaa-ajan asumista matkailijoille ja urheilijoille. Ensimmäisen korttelin kunnallistekniikka on valmiina, ja rakentami-

nen voi alkaa vaikka välittömästi, kun oikea toimija löytyy.

Resortin yksityiskohtainen suunnitelma on käynnissä samoin kuin myös rahoitusmallien etsintä. Yleissuunnitelma on jo valmistunut. Energiasuunnitelma, alueen toimijoita ohjaava vastuullisuus-käsikirja sekä investointi- ja rahoitus-suunnitelma valmistuvat kevään aikana.

Vaikka kysymys on kansainvälisestä hankkeesta, paikalliset toimijat ovat erityisen tärkeitä. Kaikki ekologisesta matkailusta kiinnostuneet yritykset ovat tervetulleita keskustelemaan mahdollisuudesta tulla mukaan. Kaikkien alueelle tulevien tulee sitoutua vastuullisuuteen, sillä resortin halutaan olevan vastuullisen matkailun edelläkävijä.

Pohjois-Karjalan profiili

% osuus koko maasta

Lähteet: Tilastokeskus, Liikennevirasto, Luonnonvarakeskus, Maanmittauslaitos, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Työ- ja elinkeinoministeriö
*Ennakkotieto

Kauppa ylsi ennätykseen

Tukku- ja vähittäiskaupan alalta kertynyt liikevaihto kasvoi vuoden 2019 jälkimmäisellä puoliskolla hyvää tahtia, 4,0 %. Ennätysellisen puolivuotisjakson liikevaihto ylsi lähes miljardiin euroon. Koko maan tasolla kaupan liikevaihto kasvoi hitaampaa tahtia, 0,9 %.

+4,0

Kauppa on toimiala, jonka sisällä on hyvin erilaisissa tilanteissa olevia yrityksiä. Perushyödykkeiden kysyntä on vahvaa poikkeustilanteessakin, mutta vielä viime vuoden loppupuolella valtakunnallisissa tilastoissa kaupan virettä ylläpitänyt erikoistavarakauppa tulee olemaan jonkin aikaa pahoissa vaikeuksissa – joskin poikkeukset vahvistavat säännön. Esimerkiksi erilaisille remonttitarvikkeille riittää nyt ylimääräisen kotona vietettävän ajan takia kysyntää.

Kauppa on samalla ala, jolla kuluttajat voivat konkreettisesti omilla valinnoillaan tukea pandemiasta kärsivien yritysten toimintaedellytyksiä niin, että yritykset selviävät vaikean vaiheen yli.

Liike-elämän palveluissa vahvaa kasvua

Liike-elämän palvelujen kasvu kiihtyi Pohjois-Karjalassa heinä-joulukuussa peräti 10,4 %:iin. Taustalla oli alan vahva kasvu Keski-Karjalassa.

Liike-elämän palvelujen toimialaryhmä on hyvin heterogeeninen eikä erilaisista yritys- ja asiantuntijapalveluista koostuva kokonaisuus siten ole kehitykseltään yleensä niin suhdanneherkkä kuin teollisuus.

Pandemian kaltainen, vaikutuksiltaan hyvin laaja-alainen poikkeustilanne näkyy kuitenkin merkittävänä haasteena lähes kaikilla liike-elämän palvelujen toimialoilla. Matkailualan yrityksille poikkeustilanne merkitsee vapaata pudotusta. Toisaalta esimerkiksi yksittäisille informaatio- ja viestintäalan palveluja tarjoaville yrityksille sähköisten palvelukanavien toimivuutta ja etäyhteyksien merkitystä korostava tilanne voi merkitä myös palvelujen kysynnän kasvua.

+10,4

Kiinteistöalan kasvu hidastui

Kiinteistöalan vuoden 2018 kasvupyrähdys hidastui vuoden 2019 lopulla, mutta alan liikevaihto kuitenkin edelleen kasvoi (+0,6 %).

+0,6

Matala korkotaso piti kuluttajien luottamuksen heikentymisestä huolimatta kiinteistöalaan lukeutuvan asuntokiinteistöjen kaupan talveen saakka kohtuullisen vilkkaana.

Elintarvikealan hyvä putki sai jatkoa

Elintarviketeollisuuden liikevaihto kasvoi loppuvuonna Pohjois-Karjalassa 4,2 %. Alan kasvu oli kolmatta vuotta koko maata vahvempaa.

Elintarviketeollisuus on poikkeusoloissa poikkeuksellinen toimiala, jonka lähitulevaisuutta määrittelee ruokaomavaraisuuden merkitys. Pandemiatilanteessa kasvaneen kotimaisen elintarviketuotannon kysynnän myötä elintarviketuotannon merkitys on noussut arvoon arvaamattomaan.

Huolta aiheuttaa työvoiman riittävyys ja logistiikkaketjujen toimivuus.

Rakentaminen jatkui vilkkaana

Rakentamisen vahva kasvu kääntyi vuoden 2019 alkupuoliskolla liikevaihdon laskuksi, mutta vuoden jälkipuoliskolla liikevaihto jälleen hieman kasvoi (+0,9 %).

Koko maan tasolla asuntorakentamisessa tehtiin vuonna 2019 ennätys, eikä Joensuussakaan jääty paljoakaan opiskelijasuntorakentamisen vauhdittamasta vuoden 2018 ennätystasosta.

+0,9

Kimmo Niiranen
maakunta-asiamies
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Maailmanluokan kelloja pohjoiskarjalaisella kierteellä

Monet firmat ovat nyt siirtämässä liiketoimintojaan verkkoon sattuneesta syystä. Puolitoista vuotta sitten perustettu Aika & Tarkka Oy on ollut sähköinen ja globaali toimija alusta alkaen. Andreas Prepulan ja Jyrki Piiparisen yritys suunnittelee Pook Watches -rannekellot kotimaisemissa Joensuun seudulla, mutta valmistus tapahtuu Aasiassa.

- Tilanne on nyt se, että meillä on verkkokauppa ja eri puolilla maata valikoituja jälleenmyyjiä, jotka ovat aidosti kiinnostuneita uudesta suomalaisesta kellomerkistä, Piiparinen kertoo.

Miesten mukaan yhteistyö Aasian tehtaiden ja eri puolilla maailmaa olevien tunnettujen komponenttivalmistajien on onnistunut vallan hyvin niin sanotusti etänä.

- Ei tämä periaatteessa ole sen kummempaa kuin verkkokaupasta tilaaminen. Maailma on nykyään pieni paikka, joten jos olet innostunut ja uskot tuotteeseen, niin näinkin voi toimia. Onnistuminen vaatii luot-

tamuksen rakentamista ja nöyryyttä, yhteistyötahoja on tyypillisesti yhden kellon parissa useita ja eri maissa. Siihen pitää kyllä varautua, että pettymyksiäkin tulee.

Kelloissa käytetään muun muassa japanilaisia koneistoja, lume tulee Sveitsistä ja niin edelleen.

- Kellojen suunnittelu sinänsä on teknisesti todella vaativaa puuhaa, joka kysyy hienomekaniikan erikoisosaamista.

Yritys tekee yhteistyötä myös suomalaisten toimijoiden kanssa aina kun on mahdollisuus, esimerkiksi rannekeita toimittavat Arctic Straps ja Raju Leatherworks. Paikallinen 360 Finland Oy on ollut kuvauksissa apuna. Kellot ovat myynnissä kelloliikkeissä, joihin ei niin sanottuja Kiinan-kopioita oteta.

Tarina on tärkeä

Pook Watches on erikoistunut vankkoihin sukellus- ja outdoor-kelloihin. Etenkin ensimmäisistä malleista huokui vahvasti 70-lu-

kulainen muotoilu ja värimaailma. Tämä juontaa juurensa Andreaxen lapsuuteen, johon kuuluivat lukuisat sukellusretket Saaristomerellä Seppo-isän kanssa.

- Keittiön pöydällä liimattiin itse sukelluspuvut, kun ne olivat niin kalliita. Olohuoneessamme perustettiin Vakka-Suomen urheilusukeltajat. Pooki on Suomen rannikon vanhin käytössä oleva majakka, sinne vietiin naapureiden kanssa lampaita ja sukeltettiin todella paljon majakan lähellä, Prepula kertoo.

Kellomerkillä on siis aito tarina, jota tukevat monet valokuvat menneiltä vuosikymmeniltä. Markkinointiviestinnässä korostuvat niin ikään perhe, luonto, ulkoilu ja suomalaisuus.

Prepulan ja Piiparisen yhteistyö alkoi satumalta kelloharrastajien lounaalla. Ensimmäinen puhe oli yhden kellon valmistamisesta kunnianosoituksena Andreaxen isälle, mutta nyt niitä on tehty toistakymmentä eri mallia ja yli tuhat kappaletta. Prepula suunnittelee

Kymmenellä toimintatunnilla tapahtuma nuorille

Pohjois-Karjalan Maakunnallinen Nuorisovaltuusto järjestää tänä vuonna ensimmäistä kertaa koko Pohjois-Karjalan nuorten oman musiikkifestarin, Manufestin, Joensuun torilla. Festaripäivä on jouduttu siirtämään koronan takia kesäkuulta elokuulle. Nyt tähdätään siihen, että torilla tapahtuu 8.8.

Tapahtuma on suunnattu 13–19-vuotiaille nuorille, mutta se on kaikille avoin ja maksuton. Tarkoituksena on saada mukaan mahdollisimman paljon nuoria, jonka vuoksi tapahtuman pyritään järjestämään myös kyydityksiä ympäri maakuntaa.

- Tavoitteena on järjestää tapahtumaan myös yhteiskuljetuksia, jotta osallistuminen olisi mahdollisimman helppoa joensuulaisten lisäksi myös muiden kuntien nuorille, sanoo **Henry Ahtiala**, maakunnallisen nuorisovaltuuston eli manuvan 1. varapuheenjohtaja.

Idea festareista syntyi, kun maakunnallinen nuorisovaltuusto sai viime vuonna käyttöönsä 10 000 euroa osallistavan budjetoinnin kokeiluun. Nuorille järjestettiin kysely mitä he haluaisivat rahalla järjestettävän. Ehdotuksia tuli yli 250 kappaletta, joista nuorisovaltuusto valitsi neljä jatkoäänestykseen.

Jatkoon päässeet ideat olivat Kuntien välinen vesisota, Diskomarathon, Nuorten työllisyystapahtuma ja Nuorten omat festarit. Nettiäänestyksessä ääniä annettiin yli tuhat kappaletta, joista yli puolet meni festari-idealle.

- On tärkeää, että nuoria oikeasti kuunnellaan, sillä nuorten omat ajatukset eivät välttämättä vastaakaan sitä, mitä päättäjät ajattelevat nuorten ajattelevan. Kokeilu on mielenkiintoinen testi siitä, millä tavalla nuoria voidaan kuulla budjetoinnin osalta, kertoo puheenjohtaja **Oskar Mannelin**.

Manufest kestää noin kuusi tuntia, jonka aikana esiintyy viisi esiintyjää. Suurin osa artisteista on maakunnan nuoria. Pääesiintyjänä on koko maassa tunnettu nuori tähtiartisti.

Tapahtuma-alueella on myös tori, jossa yhdistykset ja sponsorit voivat esitellä toimintaansa ja järjestää erilaista toimintaa. Kävijätavoite on 3 000 henkeä.

Tapahtumaa on työstänyt manuvan joukosta koottu viisihenkinen tapahtumatyöryhmä. Työryhmä on pitänyt omia kokouksiaan, joissa valmistellut ehdotukset ja suunnitelmat on aina esitelty yleiskokouksissa. Myös manuvan puheenjohtajisto on pitänyt suunnittelupäivät ja käynyt useita neuvotteluja yhteistyökumppaneiden kanssa.

kellot, on yhteydessä tehtäisiin sekä komponenttitoimittajiin ja vastaa verkkokaupan tekniikasta. Piiparinen vastaa jälleenmyynnistä. Hyvät arviot niin kellosepiltä kuin vaativilta harrastajiltakin ovat rohkaisseet jatkamaan. Andreas siirtyi marraskuussa täysipäiväiseksi "kellotehtailijaksi".

- Halusimme perustaa firman, kun huomasimme, että Suomesta puuttuu laadukas, mutta keskihintainen mekaaninen kello. Koko jutun ydin on se, että haluamme tehdä vain kelloja, joita voisimme harrastajina itsekkin hyvin ostaa kaupasta. Voimme ylpeillä sillä, että kellomme ovat päätyneet myös kovan luokan sukellusammattilaisten käyttöön, Piiparinen sanoo.

Outokummun teollisuudessa vuosia jatkunut kasvu tyssäsi

Outokummun teollisuudessa ja teollisuuskylässä on paljon vientiyrityksiä, joilla kausivaihtelut voivat olla yksittäisten isojen projektitoimitusten välillä huomattavia. Tämä näkyy selkeästi myös tilastokeskuksen trendisarjoissa. Puolivuositalastojen valossa teollisuuden liikevaihdon kasvu alkoi hidastua jo kevättälvella 2019. Vuoden jälkimmäisellä vuosipuolikkaalla liikevaihto oli 4,6 prosenttia eli noin 4,5 miljoonaa euroa matalampi verrattuna vuoden 2018 syksyyn.

Kun katsoo tarkemmin vuosien välisiä ja vuoden sisäisiä vaihteluita, näyttää liikevaihdon indeksisarjaksi piirretty volyymikuvaaja Outokummun teollisuuden osalta jatkuvaa w-muodostelmaa jo useamman vuoden ajanjaksolta. Yleensä loppuvuotta kohden liikevaihto on kasvanut kesälomakauden jälkeen tuotannon ja toimitusten kasvaessa merkittävästi, mutta vuonna 2019 liikevaihdon kasvukäyrä jäi edellisiä vuosia vaimeammaksi ja kääntyi laskuun jo kuukausia ennen vuodenvaihdetta.

Viennissä yksittäistä vuosipuolikasta merkittävämpää on tarkastella pidemmän aikavälin kehitystä ja trendikäyriä. Jos tarkastellaan vain vuosipuoliskoja keskenään, kasvoi Outokummun teollisuusyritysten vienti heinä-joulukuussa 2019 peräti 11,2 % (1,5 milj. euroa) vuoden 2018 syksyyn nähden, mutta koko vuoden tasoa tarkasteltaessa vientiliikevaihto väheni noin 2,1 % vuoteen 2018 verrattuna. Tämä kuvaa hyvin Outokummun teollisuusyritysten viennin kausivaihteluita. Syksyllä 2016 vienti oli esimerkiksi kaksinkertaista verrattuna vuoden 2019 syksyn tasoon.

Syksyn 2019 liikevaihto- ja vientilukujen valossa on ilmeistä, että Outokummun teollisuuden valmistuskapasiteetti ei ollut lähellekään äärimillään viritetty.

Sama oli nähtävissä Business Joensuun teollisten työpaikkojen kyselyssä, joka suoritetaan vuosittain aina tammi-helmikuun aikana. Työpaikkoja oli Outokummun teollisuusyrityksissä noin 50 vähemmän alkuvuonna 2020 kuin edellisessä kyselyssä.

Helmi-maaliskuussa Euroopan saavuttanut koronavirusepidemia ei ainakaan helpota yritysten tilannetta kevään edetessä. Tilanne Outokummun teollisuusyrityksissä oli olosuhteisiin nähden kohtuullinen tätä kirjoitettaessa, mutta näkymä syksyille on poikkeuksellisen epävarma viruksen leviämisen estämiseksi tehtyjen jopa globaalin tason poikkeustoimien takia. Vientiyrityksille mm. logistisen toimitusvarmuuden heikkeneminen ja vientimaksujen kohoaminen ovat alkaneet jo maaliskuussa näkyä.

Kolikolla on aina kaksi puolta. Tässä tilanteessa ne yritykset, joilla kassa kestää ja tilauskirjat ovat syksyille asti täynnä, voivat keskittyä myös siihen, miten syksyllä avautuvat markkinat hyödynnetään. Tässä tilanteessa kaikkien yritysten ja erityisesti vakavaraisten yritysten tulee kantaa vastuunsa ja pitää talouden pyörät pyörimässä. Tällä valetaan luottoa tulevaan ja pidetään kysyntää yllä vaikeiden lähi-kuukausien aikana.

Juuso Hieta
toimitusjohtaja
Outokummun seudun teollisuuskylä

Kaivostoiminta hiljentymässä

-8,2

Kaivostoiminta ja louhinta hiljenivät loppuvuodesta 2019 merkittävästi (-8,2 %). Tämä kehitys jatkunee tänä vuonna, kun Polvijärven Kylylahden kaivos hiljenee.

Kehityksen kääntyminen kaivosalalla odottaa raaka-aineiden hinnan nousua. Alan kannalta keskeinen on Outokummun akkumalmikaivoksen vireillä olevan kaivoshankkeen eteneminen.

Suomen kaivannaisalan kehossa Outokummussa on myös Geologian tutkimuskeskuksen yksikössä kansainvälisesti ainutlaatuista kaivannaisalan osaamista. Yksikön ydinosaamista ovat kaivannaisalan prosessit ja kiertotalouden ratkaisut.

Jarno Turunen
aluekehityspäällikkö
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Metsätaloudella lievän laskun vuosi

Talousluvut 2018–2019 osoittavat laskua eri toimialoille: puutavaran valmistus, metsätalous ja puunkorjuu ja metsäbiotalous Pohjois-Karjalassa. Tämä on kuitenkin myös valtakunnallinen eikä pelkästään maakunnan ilmiö.

Taustalla ovat esimerkiksi Euroopan laajat kirjanpainajatuhot, joiden vuoksi sahatavaraa on ylitarjontaa alueella. Metsätalouden puolella onkin kiinnitettävä tulevaisuudessa enemmän huomiota uudistamisessa käytettävien puulajin valintaan. Kuusen suosiminen johtaa lisääntyneeseen kirjanpainajatuhoriskiin. Koivua tulisi suosia sekapuulajina.

Lisäksi maailman talous kaikkineen on ollut laskussa, minkä vuoksi paperin kysyntä ja sellun hinnat ovat olleet laskussa. Tämä vaikuttaa luonnollisesti vahvasti metsätalouteen nojaavan maakunnan tulokseen.

Alueellisia vaikuttavia tekijöitä on pari. Kiteen sahan lakkautus vaikutti puun myyntiin varsinkin tukkipuun

osalta ja näkyy siten laskuna paitsi saha-teollisuudessa myös metsätaloudessa. Enocellin linjamuutokset vaikuttivat tulokseen niin kuitupuun käytön kuin sellun tuotannon osalta. Tehtaalla investoitiin vuonna 2019 yli 50 miljoonaa euroa siihen, että myös perinteisen sellun linja voidaan tarvittaessa vaihtaa sujuvasti liukosellulle markkinatilanteen mukaan. Tämä aiheutti tuotannon vähenemistä muutostöiden aikana.

Taimikoiden hoitoa riittää

Metsätalouden puolella on huomattavat rästit taimikoiden hoidossa ja nuorten metsien hoidossa (ensiharvennukset). Tämä näkyy myös metsätalouden tuloksessa.

Tähän on vaikuttanut ensinnäkin paperin kysynnän hiipuminen ja sellun hinnan lasku, mitkä puolestaan vaikuttavat kuitupuun hintaan. Toiseksi puunosto väheni syksyllä 2019, kun isot metsäfirmit rajoittivat puunostoja. Tämä johtuu osittain aiempien vuosien isoista puukaupoista, jotka ovat vasta vuosi-

na 2018–2019 realisoituneet hakkuiksi. Lisäksi metsähakkeen kysyntä on jonkin verran laskenut energiakäytössä. Yksisy syy tähän on se, että kiinteistöt alkavat satsaamaan enemmän muihin energiamuotoihin eivätkä uudet kohteet enää ole niin kiinnostuneita puuenergiasta.

Tällä hetkellä suurin globaali huoli ilmastonmuutoksen rinnalla on koronaepidemia, joka tulee vaikuttamaan myös metsätalouden ja -teollisuuden lukuihin talouden yleisen heikentymisen myötä. Mutta sitä, kuinka kovasti se vaikuttaa, on vaikea arvioida. Lomautuksia ei vielä vaikkapa selluteollisuudessa ole koronan vuoksi ollut, mutta lopputuotteiden kysynnän kautta vaikutukset tulevat näkyviin. Nähtäväksi jää, onko WC-paperin kysynnän lähes räjähdysmäinen kasvu vaikutuksiltaan suurempi kuin vaikkapa tekstiilimarkkinoiden muutokset.

Sari Pitkänen

metsä- ja ilmastoasiantuntija
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

-2,9

Bioteollisuusalueet kokoavat osaajat yhteen

Pohjois-Karjala on investoinut korkean osaamisen bioteollisuusalueisiin, jotka keräävät yhteen uusiutuvia luonnonvaroja hyödyntäviä ja jalostavia toimijoita sekä alaan liittyvää teknologia-teollisuutta.

Joensuun alueista GreenPark on rakentunut John Deeren, liksenvaara Savon Voiman ja Uimaharju Stora Enson ympärille. Muita Pohjois-Karjalan merkittäviä bioteollisuusalueita ovat Lieksan Kevätniemi, Nurmeksen Vihreän teollisuuden alue sekä Kiteen Puhos.

Tutustu Pohjois-Karjalan bioteollisuusalueisiin:
pohjois-karjala.fi/bioteollisuusalueet

Tuorein konstein tulevaan

Viennin kasvun taittuminen jatkui viime vuoden lopulla. Kauppakamarissa näemme tuloksen yrityksille myöntämiemme ulkoviennin alkuperätodistusten määrästä.

Vuoden 2019 asiakirjamäärät kasvoivat hieman edellisestä vuodesta. Alkuvuonna tapahtumia oli vähemmän kuin edellisenä vuonna, mutta määrät kasvoivat loppuvuotta kohden. EU:n ulkopuolinen vienti oli yli puolet koko viennistä.

Tätä vuotta tarkasteltaessa tammi- ja helmikuu olivat erittäin positiivisia, asiakirjamäärien noustessa noin puolella. Maaliskuussa 2020 pudottiin kuitenkin jo miinukselle. Huhtikuun tilastojen perusteella vienti vetää yhä, mutta on koronatilanteen vuoksi väijäämättä hiljentynyt.

Moni toimija on joutunut rajoittamaan tai jopa pysäyttämään tuotantonsa ulkomaisten komponenttien saata- vuusongelmien takia. Toinen mahdollinen uhka on koronapandemian vuoksi määrätty maahantulokielto, joka on estänyt ulkomaisen työvoiman maahantulon pääsääntöisesti lähtien. Tämä on hankaloittanut tuotantoa varsinkin metalliteollisuudessa ja rakennus- alalla.

Koronapandemian vaikutukset ovat näkyneet lähes kaikilla toimialoilla maaliskuusta lähtien. Sote-aloilla on jouduttu todelliseen paineeseen.

Liikkumis- ja kokoontumisrajoitukset ovat johtaneet toimintojen väliaikaisiin alasajoihin hyvin laajalti.

Mitä tästä voisi ottaa opiksi?

Älä päästä kriisiä ohitse oppimatta siitä. Osan meistä on alettava valmistautumaan tuleviin parempiin aikoihin. On pakko uskoa valoisampaan tulevaisuuteen. Uusi alku on erinomainen tilaisuus karistaa osa vanhoista tavoista ja ryhtyä suunnittelemaan asioita tuorein konstein.

Yrityksissä olisi tärkeää panostaa hallitustyöskentelyyn ja paneutua uuden etsimiseen, suunnitteluun sekä resurssien rakentamiseen. Mikäli vanhat merkit pitävät paikkansa, nousu alkaa maamme ulkopuolella. Siihen nousuun on meidän päästävä mukaan. Useimmille yrityksille tämä tarkoittaa myös kumppaneiden kyvyn ja valmiuksien varmistamista, sillä jokaisen arvoketjun osan tulisi katsoa samaan suuntaan.

Katsotaan siis yhdessä eteenpäin. Me kauppakamarilla tarjoamme siihen myös verkostoa ja työkaluja.

Matti Vuojärvi
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan kauppakamari

Konkreettista apua kansainväliseen kauppaan

Business Joensuun **GoGlobal** on uusi intensiiviohjelma, jolla autetaan Joensuun seudun yrityksiä kansainvälistymään.

Tuotteet ja palvelut pyritään saamaan valituille kohdemarkkinoille käytännön tekemisen kautta. Samalla kansainvälisestä liiketoiminnasta tulee yritykselle pysyvä toimintamalli, eikä teoreettinen juttu, yksittäinen kauppa tai messumatka.

Yritysten tukena on valmentajat Valt-

teri Tuominen ja Keijo Vikkula, jotka ovat myyneet tuotteitaan ja palveluitaan maailmalla. Siis pyörää ei tarvitse keksiä uudestaan.

Ohjelmaan voivat hakea mukaan kaikki kansainvälistä myyntiä tavoittelevat, Joensuun seudulla jo toimivat tai seudulle sijoittuvat yritykset.

GoGlobal linkittyy Pohjois-Karjalan Kauppakamarin GlobalSteps-ohjelmaan. Syksyllä alkavan toisen valmennuksen hakuaika päättyy 22.5.2020.

Bittigurujen tekemiseen kasvuvalmennusjakso toi suunnitelmallisuutta. Toimitusjohtaja Ari Hakulisen mukaan esimerkiksi henkilöstön toimintamalleihin tuli aika isojaikin muutoksia. Kuvassa vasemmalta Timo Karmakallio, Tarmo Savolainen, Ari Hakulinen, Janne Mustonen, Jyrki Laakkonen, Jonna Litja ja Joonas Kuronen.

Kasvuvalmennus vietiin verkkoon

Edes koronaviruksen ei anneta hydyttää Joensuun seudun yritysten kasvun ja kehittämisen haluja. Business Joensuu Oy:n kasvuyrityksivalmennus vietiin poikkeustilanteen verkkoon, uudet ryhmät starttasivat huhtikuussa.

Nopeasti luotujen etäyhteyksien ansiosta kasvuvalmennuksia on voitu jatkaa sekä ryhmissä että henkilökohtaisesti koronapandemiasta huolimatta.

- Joensuun seudulla on paljon kasvavia yrityksiä, joille pandemian vaikutukset ovat näkyneet hyvin vähän – joillekin tilanne on tuonut myös paljon lisää töitä, Business Joensuun yritysvalmentaja Mervi Leminen kertoo.

Vaikka markkinatilanne on monelle iso kysymysmerkki, liiketoiminnan, tuotteiden ja palvelujen kehittäminen on viisainta varautumista tulevaisuuteen.

Business Joensuu käynnisti valmentavaan otteeseen pohjautuvan kasvuvalmennuspalvelun viime vuoden syys-

kuussa. Joensuun seudun yrityksille – koosta, toimialasta tai iästä riippumatta – suunnattuun valmennukseen oli huhtikuuhun mennessä osallistunut noin 70 henkilöä yhteensä noin 50 yrityksestä.

- Kasvuvalmennuspalvelu luotiin seudun yritysten todellisiin tarpeisiin. Meillä on paljon kasvuhaluista ja -kykyisiä yrityksiä, joilla on tarvetta päivittää suunnitelmiaan, saada sparrausta ja myös konkreettisia uusia työkaluja liiketoiminnan kehittämiseen, Leminen sanoo.

- Ihan normaalissakin tilanteessa yrittäjä jää usein kovin yksin ratkomaan asioita. Asioita kannattaa pohtia yhdessä, samanhenkisten ihmisten ja kokeneiden valmentajien kanssa.

Kasvuvalmennuksen rahoittajakumppaneita ovat Euroopan aluekehitysrahasto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Business Joensuu. Lisätietoja löytyy osoitteesta www.businessjoensuu.fi/kasvuvalmennus/

Suhdannenäkymät ennen koronaa

Perinteisesti olemme kertoneet kevään Trendit-julkaisussa helmikuisen yritysbarometrin ennusteista. Ajautuimme kuitenkin tilanteeseen, että merkittävä osa koko Suomen taloutta on pysäytetty tartuntataudin vuoksi. Merkittävää on, mihin saakka poikkeustila kestää. Ongelmat yrityksissä kasvavat, jos kriisi pitkittyy.

Taloukasvumme oli lähinnä yksityisen kulutuksen varassa ennen koronaakin.

Pienten ja keski suurten yritysten odotuksia lähiajan suhdannekehityksestä kyseltiin alkuvuodesta. Pohjois-Karjalassa yleinen suhdannenäkymä oli pudonnut negatiiviseksi viimesyksyisestä ja on myös pääosin lähialueita heikompi. Kansantalouden kasvun hidastuessa suhdannenäkymien saldoluku laski koko valtakunnantasolla lievästi ja sai arvon yhdeksän, kun Pohjois-Karjalassa luku oli -1.

Myös arvio työllisyyden kehityksestä on Pohjois-Karjalassa synkkä. Tutkimuksessa kysyttiin arviota henkilökunnan määrästä vuoden päästä. Luku teki jyrkän laskun +11:sta miinus kuuteen. Jyrkkä lasku kuvastaa viiden vuoden takaista tilannetta. Hämmästelimme tätä ennustetta jo julkaisutilaisuudessa, mutta nyt poikkeustilanteessa arvio voi olla jopa syvemmästä laskusta.

Odotusten heikkeneminen vastaa pitkälle yleistä käsitystä talouden kehityksestä. Taloukasvu on hidastunut Suomessa. Kehitys on ollut samansuuntainen myös kaikilla keskeisillä markkina-alueillamme. Myös odotukset liikevaihdon kasvusta ovat hiipuneet Pohjois-Karjalassa. Saldoluku laski: syksyn barometrissa se oli vielä 24, kun nyt keväällä arvo oli

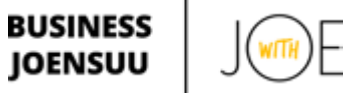
10. Arvo on selvästi alle hyvän talouskehityksen pitkäaikaisen keskiarvon. Kannattavuusodotukset ovat myös entisestään heikentyneet saldoluvun ollessa -1.

Uusien työpaikkojen syntyminen hidastuu selkeästi. Työllistämisen suurimmiksi esteiksi yrittäjät vastaavat työvoiman saatavuuden, kysynnän riittämättömyyden tai epävakaisuuden, työn sivukulut sekä irtisanomisen vaikeuden. 28 prosenttia vastaajista ilmoitti, että ei ole tarvetta työllistää. Pohjois-Karjalassa 14 % pk-yrityksistä kokee tarvetta sopeuttaa toimintaansa nykyisen suhdanne tilanteen vuoksi. Lomautukset, työaikajärjestelyt ja irtisanomiset ovat yleisimmät toteutetut tai harkinnassa olevat sopeutustoimet. Edelleenkin suuri enemmistö eli 71 prosenttia pk-yrityksistä aikoo säilyttää nykyisen henkilöstömääränsä.

Omistajanvaihdokset lisääntyvät ja nyt 14 % yrityksistä suunnittelee toteuttavan sen seuraavan kahden vuoden sisällä. Alueen yrityksistä 48 % seuraa aktiivisesti yrityksen arvon kehitystä. Lähes puolet yrityksistä (48 %) kääntyisi omistajanvaihdostilanteessa alueemme maksuttomien omistajanvaihdospalveluiden puoleen. Järjestömme Jatkis-hankkeessa ovi onkin käynyt tiuhaan tahtiin, mukana on jo 85 yritystä. Hankkeessa mukana olevien yritysten liikevaihto on yhteensä noin 53 miljoonaa euroa ja työllistävä vaikutus on noin 370 henkilöä. Osallistujista 21 on tehnyt kaupan hankkeen aikana, ja kauppaneuvotteluja on käynnissä 15 yrityksessä.

Merja Blomberg
toimitusjohtaja

Pohjois-Karjalan Yrittäjät ry

POHJOIS-KARJALAN
KAUPPAKAMARI

OP Pohjois-Karjala

Julkaisija: Pohjois-Karjalan maakuntaliitto

Päätoimittaja: Sami Tolvanen

Graafinen suunnittelu ja taitto: Laura Jussila

Aineistojen käsittely, taulukot ja kuviot:

Kimmo Niiranen

Tilastoaineisto: Tilastokeskus,
Asiakaskohtainen suhdannepalvelu

Kuvat: Kansi Pook Watches, Jarno Artika s. 2–3, 6–7,
11, 20–23, Kari Sarkkinen, Koti-Karjala s. 5,
Karelia Expert/Anne Hukkanen s. 8–9,
Antti-Jussi Lakanen s.10, Rami Saarikorpi s. 12-13,
kuviasuomesta.fi/Joona Kotilainen s. 14–15, Juha
Halonen s. 16-17, Joona Tolvanen s. 21, Andreas
Prepula s. 24–25, Sami Tolvanen s. 25 (vas.) Anita
Luhanko s. 25 (oik.), Kimmo Timonen s. 26–27,
kuviasuomesta.fi/Roine Piirainen s. 28–29,
Joona-Pekka Hirvonen s. 30–31

Painatus: Grano

Painosmäärä: 1 000 kpl

Ilmestyminen: kaksi kertaa vuodessa